Ar sizhunieg e brezhoneg
Niv. 721 • 5 a viz Ebrel 2019

Anjela Broustal

12

Skolaerez e Bannaleg eo,
Lec'h ma aoz frapadoù kan,
bep meurzh
evit treuzkas,
ar sevenadur kanet ha dañset.

EVEZHIAÑ EVIT DIWALL

E Sant-Inan zo bet savet ul loch e-tal poull reoliñ an dourioù en traoñ da stankell Gwerledan. Un arsellva evit sellet ouzh al laboused, a-benn evezhiañ o foblañsoù kement ha kizidikaat an dud.

3

OFIS AR C'HATALANEG

A-c'houde bloavezhioù a sikan etre ar stad c'hall, ar c'hevredigezhioù katalan, an ensavadurioù lec'hel hag an dilennidi setu savet Ofis publik ar C'hatalaneg.

2

GWENAN WALLACE

Ur spesad gwenan ramzel zo bet adkavet en inizi Molukoù en Indonezia. Renablet e oa bet e 1858 gant an naturalist Alfred Russel Wallace ha kollet e oa bet he roudoù.

4

TREMEN DRE SANT-BRIEG

Alies e vez stanket an hent war an RN 12, kostez Sant-Brieg. Boulc'het e vo un eil hent evit distankañ egile, en desped d'ar gwenodennoù a blij kement d'an annezidi.

11

Koumanantit Da stumm niverel ar sizhunieg Ya! (2,5€ ar miz)

Kaset 'vo deoc'h an teuliad PDF, dre bostel, bep meurzh vintin.
Dre dreuzvankañ e vo ar c'houmanantiñ dre ret. Mont e darempred gant :
keit-vimp-bev@wanadoo.fr **pe dre al lec'hienn :** ***keit-vimp-bev.bzh***

ABretoc'h Ekologeloc'h marc'haDmatoc'h

Franche-Comté

ARPITANEG, PANELLOÙ HA MUZIK

Billy Fumey a zo anezhañ ur c'hanour, ur gouiziegour hag un emsavour evit yezhoù ar Franche-Comte : ar frañkonteg (en norzh) hag an arpitaneg (er su). Savet zo bet gantañ zoken un ensavadur anvet Institut brudiñ ar Yezhoù Rannvro a France-Comte dindan stumm un embregerezh.

Nevez zo, eh eus staliet div banell en arpitaneg e Sainte-Anne, e gumun dezhañ, e departamant an Doubs. Div banell bet paeet... gantañ ! Bremañ e c'hell an nen pourmen e galite er *"Rieuto di Tsètiau"* (straed ar c'hastell) hag er *"Tsemin di Pont di Diaibou"* (hent pont an diaoul). Goulennet zo bet gantañ penaos eo daet a-benn da gendrec'hiñ ar c'huzul-kêr...

Ya ! : Neuze, ali oa ar c'huzul-kêr ganeoc'h evit staliañ ar panelloù...

Billy Fumey : Ma... etre an nac'hadennoù hag ar "marteze-où" e oan arruet skuizh o c'hortoz, neuze em eus lakaet argant an *Institut* e div banell ha profet 'm eus anezhe d'ar gumun. Setu ! N'haller ket nac'hiñ ur prof àlkent ! Me zo mennet gant an emveriñ : Ober e-lec'h goulenn. Tro ar frañkonteg e vo bremañ, ur mennozh em eus evit Kêr vBesançon da skouer...

Ya ! : Penaos 'mañ kont gant ar yezh all a France-Comte, ar frañkonteg justawalc'h ?

B. F. : Anavezet eo bet ar frankonteg evel yezh rannvro e Bro-Suis e miz Du, neuze n'eo ket fall... Anavezet eo bet an arpitaneg àr un dro ouzhpenn-se.

Ya ! : Peseurt araokadenn zo bet evit an div yezh nevez zo ?

B. F. : A-fet politikerezh n'eus tamm araokadenn ebet, e Franche-Comté a-wael, met e gwirionez e weler splann emañ an dud o cheñch ali e-keñver ar yezh. A-drugarez d'ar muzik, d'ar rouedadoù sokial, me 'gred. Ar mediaoù a grog da cheñch mennozh evit a sell ouzh ar panelloù divyezhek ivez...

Ya ! : Hag e Bro-Suis ?

B. F. : Derc'hel da vont... Traouigoù a vez graet evit ar arpitaneg e Fribourg peotramant e kontelezh ar Valais. Da skouer : da geñver fest ar muzik e Fribourg e vo ur leurenn ispisial evit ar ganourion en arpitaneg. Seniñ a rin àrni... Setu, traouigoù... n'eo ket pikol traoù met bon n'eo ket fall... Un emgav a zo bep bloaz e Bro-Suis etre an arpitanegourion hag ar frañkontegourion ivez.

Ya ! : Hag a-fet politikerezh ?

B. F. : Ma... Ur listenn emrenour frañkontour a vo àr ar renk evit ar votadegoù kêr e Bensançon e 2020 !*

Ya ! : Penaos 'mañ ar jeu gant ar sonour Fumey Billy ?

B. F. : E gwirionez e sellan kentoc'h ouzh ar pezh a vez kinniget din e Bro-Suis bremañ.... gant ar spi e vo ag ur "leurenn" e Savoa un deiz bennak ivez...

Ya ! : Ha gant ho Institut ?

B. F. : Evit ma c'hellhe an Institut treuzveviñ e tleo ar panelloù en arpitaneg ha frañkonteg paotaat er Franche-Comté a-bezh... Statud an Institut a zo un aezamant evit mont da gaout ar c'humunioù, evit o aliiñ, kinnig dezhe traoù evit hor yezhoù met evel 'm eus lavaret deoc'h e penn kentañ, emañ pell Yann diouzh e gazeg c'hoazh.

Fabien Lécuyer

** Emrenourion an "Emsav Franche-Comte" a venn mont àr ar renk e 2020. evit gouzout hiroc'h : https://www.francebleu.fr/infos/politique/municipales-2020-les-regionalistes-du-mouvement-franche-comte-veulent-presenter-une-liste-a-besancon-1537798455*

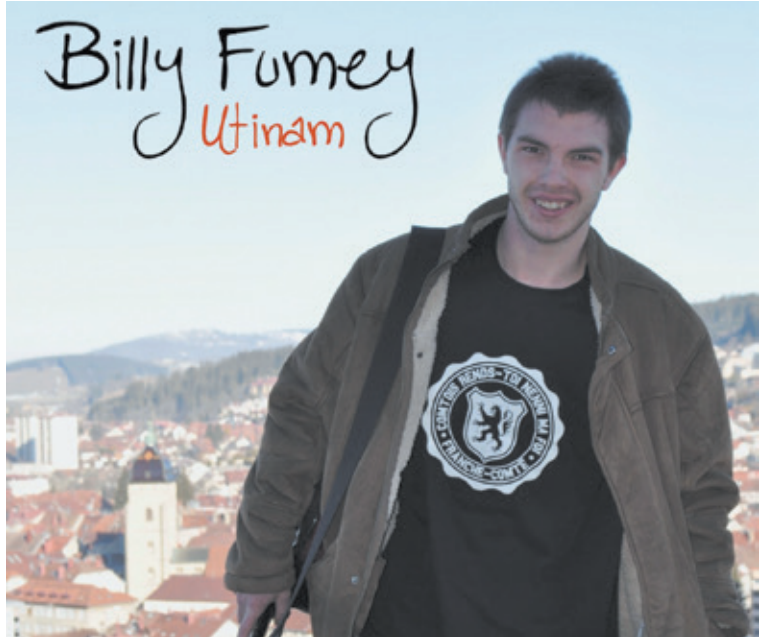

Norzh-Katalonia

UN OFIS PUBLIK EVIT AR C'HATALANEG HAG AR SEVENADUR KATALAN

A-c'houde bloavezhioù a sikan etre ar stad c'hall, ar c'hevredigezhioù katalan, an ensavadurioù lec'hel hag an dilennidi setu savet ar SALF Ofis publik ar C'hatalaneg memestra. Met, daoust d'e anv, an ensavadur-mañ a vo e karg ag ar yezh met ivez ag ar sevenadur katalan, ar pezh a zirenk an emsavadur katalanour...

Bourdet e oa ar raktres dibaoe 2016 : un Ofis publik evit ar C'hatalaneg a oa àr ar billig met ruzañ a rae an traoù a-gaoz d'ar stad c'hall.
Padal eh eus bet trouz e Katalonia-an-norzh, manifestadegoù dilennidi dirak ar prefeti, lizheroù klemm kaset d'ar ministr kentañ...
A-benn ar fin en deus pleget ar stad.
Kemer a ray an Ofis publik ar C'hatalaneg nevez savet e lod er SALF/GIP (Strollad a Laz Foran) ha digeriñ a ray e yalc'had evit en ober : 100000€ a vo roet d'an ensavadur gantañ. Bremañ avat ne vo ket mui ministrerezh ar sevenadur gall er c'huzul-merañ, met ar prefed rannvro, ar pezh a ro un ton "ofisieloc'h" d'an ensavadur met strisoc'h e vo ar c'hontrol àrnañ ivez.
"Reiñ lañs d'an Ofis da geñver ar Sant-Joan" (ur gouel vras e Katalonia, "*La nit del Foc*" a vez graet anezhañ) eo bremañ ar pal." eme Carole Delga anezhi prezidantez ar rannvro Okitania, m'emañ Katalonia-an-norzh enni.

Institut daoubenn

Er c'huzul-sturiañ e vo tolpet ar stad c'hall, ar rannvro Okitania, an departamant Pireneoù-ar-Reter, kêr bPerpinya, skol-veur Perpinya ha 45 kevredigezh troet war ar yezh pe war ar sevenadur !
Kar ne vo ket an Ofis-se e karg ag ar yezh nemetken. Dav vo dezhañ soursiiñ ouzh ar sevenadur katalan àr-briz. Glad, boued, dilhad, c'hoarioù, gizioù ar vro, an holl draoù-se a vo lakaet dindan an Ofis hiviziken.
Ha setu ar pezh a nec'h an emsav katalanour. "Arabat lakaat pep tra er memes sac'h. Dav eo d'an Ofis bout un ofis evit ar yezh gatalan nemetken. Kevredigezhioù zo a ra àr-dro ar boued pe an tier c'hoazh" eme Pere Manzaneres anezhañ mouezh-aotreet ar c'hevredigezhioù evit ar c'hatalaneg en un atersadenn skignet gant F3
500 000 € a yay d'ober budjed an ensavadur publik, ar pezh zo dister e-keñver ar labour a zo da gas da benn, anat. Staliet vo an Ofis e-barzh skol-veur Perpinya, kement ha reiñ dezhañ ur skeudenn a c'halvidigezh skiantel.

Levezon ar *Generalitat* en Norzh

E Katalonia-an-norzh 'zo kevredigezhioù a zo soutenet hag arc'hantaet zoken gant ensavadurioù ag ar su, ar *Generalitat* met ivez gant ensavadurioù andoran m'eman ar c'hatalaneg ar yezh ofisiel nemeti.
Kement ha kemer ur skouer : an *Òmnium Cultural* an hini eo (ar pikol kengevreadoù broadelour a Gatalonia-ar-su hag a gemeras perzh hardizh er referendom) a gemer e karg an holl gentelioù noz evit an dud daet e Katalonia-an-norzh.
Ur skourr ag an *Òmnium* a zo staliet en norzh abaoe 1987, arc'hantaet àr-eeun gant ar *Generalitat**.
Hag ar re a zesk ar c'hatalaneg en Norzh a c'hell tremen ar "santifikad a yezh gatalan" aozet gant ar... *Generalitat*, er su.

Fabien Lécuyer

** E 2007 e oa bet roet 127 666€ da Òmnium Cultural Perpinya gant ar Generalitat*

Berr-ha-berr
Miz Meurzh

An taol kalon :

Da yaouankizoù ar vro o deus savet o mouezh, asambles gant ur bern tud e broioù all, a-enep tommadur an hin. E Karaez, Gwened, Kemper, Brest, an Oriant (...) e oa kantadoù anezhe bodet gant panelloù ha gitonioù evit goulenn groñs ma vo cheñchet penn d'ar vazh diouzhtu, a-raok na vefe re ziwezhat. Gant ma 'z ay al luskad war greñvaat bremañ !

An taol penn-bazh :

Aet eo Yann-Fañch Kemener da Anaon, d'an oad a 61 bloaz, d'an goude un hir a gleñved. Ur mailh e oa paotr Sant-Trifin war kanaounennoù e vro, ha pa vefent gwerzioù pe tonioù da zañsal. Ur brezhoneger dispar e oa ivez, prest da dreuzkas ar pezh a ouie ha da galonekaat ar re yaouank. Dreistordinal eo bet e obidoù eta, ouzhpenn mil a dud bodet e iliz e barrouz ha tro-ha-tro. Ha kaniri forzh pegement, anat deoc'h !

Frazenn ar miz :

« Darbet deomp krediñ e oa Jezus o tiskenn war an douar ! » en deus lâret Jean-Yves Le Goff, maer Skaer, p'en deus gwelet Gérard Lahellec o kemer perzh en emvod aozet diwar-benn kudennoù al linennoù kirri-boutin TER e Traoñ Penn ar Bed. Etre bourd ha fars e vez lâret ar wirinoez da galz, hervez kont ! Diskoulmet eo an afer memestra hag adlakaet al linenn Karaez-Rosporden en he sav.

Sifr ar miz :

241

an niver a dud o deus darempredet saloñs ar micherioù e brezhoneg, aozet evel bep bloaz gant Stumdi e Landerne.
Stajidi Stumdi evel-just, met ivez reoù Mervent, liseidi, tud a bep seurt... A vloaz da vloaz ez a war-gresk an niver a dud o kemer perzh, ha youl gant an dud da gavet ul labour e yezh ar vro !

DS

Natur

UL LOCH EVIT SELLET DEUS AN EVNED

D'ar sadorn 23 a viz Meurzh e oa Stéphane Le Coz, maer Sant-Inan, o tegemer an dud dirak al loch nevez savet e-tal poull reoliñ an dourioù en traoñ da stankell dourdredanel Gwerledan.

Abadenn lidañ ha divouchañ arsellva[1] an evned e oa. Ha bodet tro-dro dezhañ dilennidi ha tud e-karg o deus kemeret perzh pe sikouret tamm-pe-damm en afer-se.
Anat e oa aet pep hini d'e dro gant e damm prezegenn, stumm al lidoù-se eo ! Ur souezh e oa, memestra, ar startijenn hag al lañs diskouezet ganto en o c'homzoù, pa oant war al leurenn.

Embann

Meuleudi neuze d'an endro mil vrudet bremañ hag a vez kont muioc'h-mui deus outi pa ranker kas un toullad labourioù bennak e-barzh ur gumun vihan. E Sant-Inan ez eus kaoz evel-se gant al lec'h-kampiñ naturel evit degemer ar wenojerien, ar valeerien pe ar veloerien o kantren a-hed ar c'hanol. Ar memes tra gant chapel ha gweledva Sant-Trifin, ha lec'h Kastell-Finañs m'emañ tud an DRAC (melestradurezh ar glad) o labourat gant re an ti-kêr war e istor, d'e lakaat muioc'h war wel d'an dud ha da vezañ gwelloc'h anavezet ganto.
Ha mirdi an tredan hag a zegas brud dija war ar gumun hag a zesach an douristed. Diazezet eo war ar mirdi-mañ zo raktresoù all gant Pondi Kumuniezh prest da bostañ arc'hant. Setu ar pezh a zo bet disklêriet amañ.

Hag ober

Dre chañs, gant Kristian Derrien, kuzulier departamant, e vo graet un tamm astenn war-du an natur d'an diskourioù doare politikel-se. Hag-eñ o venegiñ memestra an nec'h a c'heller kaout o stadiñ niver al laboused o tigreskiñ. "Emañ an natur en arvar ha gwashaat a ra an traoù hiziv-an-deiz. Gant an arsellva-mañ emichañs e vo tu da lakaat an dud da dostaat ouzh ar gudenn-se, dezho da gas un tamm preder evit ar pled a rankomp taoler ouzh stad an evned er vro".
"Evit al labousetour a zo ac'hanon, tamm-pe-damm,, em eus bet ma lod ha ma flijadur o selaou Hervé Curo, implijad e mirdi an tredan, naturour hag evnoniour a youl-vat, bet renablet gantañ ar spesadoù er c'horn-bro-mañ." eme unan eus ar berzhidi.
"E-kerzh baleadennoù natur tro-dro d'ar poull-dour mañ, em eus bet tro da anadiñ pegen dispar e oa ar metoù-mañ evit ar spesadoù evned ha neuze ur wir dalvoudegezh gantañ evit Kreiz-Breizh, d'an nebeutañ. Ne vez ket direnket al laboused gant an dud o pourmen war an alaj-enep ha bez' e c'heller, e sioulder al lec'h, gwelet spesadoù heverk a zo nebeut-tre a arselladoù anezho en Argoat." eme hemañ.
Ar pezh a zo dreist amañ eo e vez kresk ha digresk gant an dour er poull-reoliñ, ha se div wech an deiz evel ma c'hoarvez en aod gant ar mor hag e mareoù. Pa vez izel an dour e vez dizoloet al lec'hideg hag en em gavout a ra an evned war-lerc'h o boued. Ha pa vez uhel e vo mat evito da repoziñ pe evit evned doareoù all ganto d'en em vagañ (houidi da skouer)"

Ul lec'h dispar

Hag Herve Curo da resisaat penaos, e-kerzh o frantadoù treuztiriañ, goude mare an neizhañ, er mizioù Eost ha Gwengolo, ez eus tu da welet evned-lec'hid[1] o turiañ amañ da dapout larvennoù kironomedeg[2] ha preñv-lec'hid-all. Hag ur wech degouezhet an amzer yen, e vo tro spesadoù all o c'hoañviñ evel ar morilhon louet[4]. "A-hend-all em eus bet tro da sellet deus ar rakig brizhellek, ar gioc'h bihan, ar splujer bras, da lâret eo spesadoù rall-tre e Kreiz-Breizh" a lâr c'hoazh Herve Curo.

War ar banell ditouriñ e vez kaoz deus 90 spesad evned. 35 anezho a zo e-liamm gant ar metoù-dour hag ar peurrest a zo re ordin pe ordinoc'h a vez kavet er c'hoadoù ha tro-dro.
Gant Herve Curo ez eus bet lakaet war wel e c'hoant da gas abadennoù diskouez an natur en tu all d'ar re a ra dija er mirdi diwar-benn an tredanerezh, ha pa vez astennet ar gaoz war istor ar c'hanol, war mare savidigezh ar stankell.
Anavezout an dremmvroioù hag ar metoù naturel a zo ur preder o tiwan er programmoù deskiñ er skolioù. Ha gwelet e vez muioc'h-muiañ a gelennerien SVD (Skianchoù ar Vuhez hag an Douar) oc'h ambrougiñ ar re fizik-kimiezh pa vezont degemeret gant o c'hlasoù er mirdi.
Gant ar spi e vo al loch-mañ un digarez da gas pelloc'h emoueziañs ar boblañs diwar-benn stad al laboused hag hini an natur. Daoust ma ya war-raok un tamm kompren diwar-benn an endro dre vras e chom bihan c'hoazh plas ar bevliesseurted e preder an dud hag o dilennidi. Gant ar 15 000€ postet er savadur bihan-mañ ez eus bet graet ur pazig war an tu-se, marteze.

Daniel Garrin

[1]*arsellad = observation (de)*
[2]*evnid-lechid = limicoles*
[3]*kironomedeg = chironomidés (famille de l'ordre des diptères ou mouches)*
[4]*morilhon louet = fuligule milouinan*

Lezennegezh

GANT PIV E VEZ SKRIVET AL LEZENNOÙ ?

136 raktres lezenn a zo bet kaset dirak parlamant Republik Frañs abaoe 2017, da lavaret eo testennoù bet skrivet gant ar gouarnamant. 81 anezho a zo bet votet. 806 kinnig lezenn a zo bet douget gant deputeed ha senedourien e-pad ar memes prantad. 20 anezho a zo bet kadarnaet (2 %).
Etre 2007 ha 2017 eo bet kadarnaet 194 kinnig lezenn e-touez an 3767 a zo bet skrivet gant ar c'hannaded hag ar senedourien (5 %).
E-pad an 2 resped prezidant-se zo bet votet 756 raktres lezenn, e-touez an 906 deuet eus ministred anvet gant Prezidant ar Republik (83 %).
A-benn ar fin eo deuet 80 % eus al lezennoù votet eus ar gouarnamant, e-kerzh an 12 vloaz tremenet, ha 20 % eus an deputeed ha senedourien.

DK

Ekologiezh

KREIZENN C'HAZ ?

D'ar sul 31/3 zo bet dreist-tremenet bevenn saotradur an aer e hanternoz Breizh. Daoust da-se e chom raktres ar greizenn-c'haz war ar stern...

"Ne zistroimp ket war hor diviz." a embanne ar sizhun paseet François de Rugy. Raktreset eo krennañ implij kreizenn glav ar c'hCordemais (44) hag ezhomm vefe eus ur greizenn all da gemer he flas.
E Landivizio e kendalc'h enebourien ar raktres da stourm evit daleañ ar chanter. Taer eo gwask an archerien a-enep dezho koulskoude, meur a hini a zo bet arestet e-keit ar sizhunvezioù tremenet evel prezidant ar gevredigezh *Force 5*, Jean-Yves Kemener.

GM

Natur

GWENANENN RAMZEL WALLACE

Ur spesad gwenan ramzel zo bet adkavet en inizi Molukoù en Indonezia.
An amprevan-nij rouez-se vez graet ivez gwenanenn Wallace anezhi. An anv-se a za eus hini an den en doa kavet ha renablet anezhi e 1858, an naturalist Alfred Russel Wallace, kempredad[1] Charlez Darwin. Kollet e oa bet he roudoù e-pad ouzhpenn ur c'hantved.

Arselladenn skiantel diwezhañ ar wenanenn-se e oa – soñjet e veze e oa aet da get an amprevan-se zoken – betek ma vefe bet adkavet e 1981 gant an entomologour amerikan Adam Messer. Kavet en doa hemañ 6 neizh en inizi Bakan. Deuet e oa a-benn da gaout titouroù pouezus diwar-benn he doare d'ober he neizh hag e fiziologiezh. Abaoe ne oa bet arselladenn nevez all ebet.

Ur skipailh etrebroadel

38 vloaz diwezhatoc'h, eo deuet a-benn ur skipailh etrebroadel ag enklaskerien d'he adkavout. Kavet o doa ur barez ken bras ha meud un den, e unan eus inizi Molukoù e fin miz C'hwevrer diwezhañ. Ur skipailh 4 enklasker a oa bet en Indonezia evit klask kavout an amprevan dizalc'hus[2]-se.
Kemennet eo bet an dizoloadenn-se gant skolveur Sydney en Aostralia.
E-pad 5 devezh o doa gweladennet an enklaskerien meur a enezenn eus enezeg Molukoù a-raok en em gavout er fin gant ar grugell[3] dermit vat, kludet war ur wezenn, 2,5 metr a-us d'an douar, a roe bod d'an amprevan ramzel.
Unan eus o heñcherien eo en doa damwelet an neizh. An enklaskerien o deus c'hoant mont war-raok gant o enklaskoù evit brasjediñ resisoc'h an niver a wenan ramzel. Klask a reont kompren neuzioù lies hec'h emdreiñ, hec'h emzalc'h hag he roll en hec'h endro. Kalz goulennoù zo hep respont ebet dezho evit c'hoazh. Ha bez' ez eus plant arbennikaet e dalc'h ar spesad-se evit o follenizañ ? Penaos e ya en-dro reizhiad santout un amprevan ken bras ? Pe eo he biologiezh sokial ?

Annez ha biologiezh

E krugelloù termited gwez emaint o chom, en un nebeud eus inizi Moluku, e hanternoz Indonezia. Implijout a reont o fikol karvanoù[4] evit dastum rousin[5] ar gwez ha briñsoù evit sevel o neizhoù ganto.
Gwenanenn Wallace n'eo ket unan didrouz. Ar barez zo war-dro 4 santimetrad hirder dezhi zoken hag ouzhpenn 6 santimetrad digorentez[6] dezhi. Trouzus eo he froumal[7]. Du eo an amprevan, 4 gwech hiroc'h eget ur wenanenn velus[8] voutin. War a seblant eo un amprevan digenvez. 2 wech brasoc'h eget ar par eo ar barez.
Renket eo gwenanenn Wallace e-touez ar spesadoù en arvar war listenn ruz an Unvaniezh Etrevroadel evit mirout an natur, abalamour d'ar mengleuzioù ha da efed ar spesadoù plant aloubus. Padal n'eo ket en arvar da vont da get, memestra. Hec'h annez distro a ziwall anezhi met evit an abeg-se eo diaes studiañ anezhi ivez. Mont betek tachennoù gwenan Wallace n'eo ket aes.
Unan eus gwenan Wallace miret abaoe 1981 oa bet gwerzhet ouzhpenn 9 000 dollar war lec'hienn Ebay n'eus ket pell zo. Evit mirout ouzh ar vigrierien da vont da bakañ ar gwenan evit rastellat arc'hant aes n'o deus ket diskuliet an enklaskerien, a-ratozh-kaer, anv an enezenn lec'h m'o deus kavet an amprevan.

PLB

[k]*empredad* — *contemporain*
[2]*dizalc'hus* — *insaisissable*
[3]*krugell* — *termitière/fourmilière*
[4]*karvanoù* — *mandibules*
[5]*rousin* — *résine*
[6]*digorentez* — *envergure*
[7]*froumal* — *vrombir*
[8]*velus* — *mellifère*

Bro-Gembre

PETRA NEVEZ E CAERDYDD ? (3/5)

Ha ma yahec'h da vevañ ur prantad en estrenvro get ar soñj deskiñ ur yezh arall ?
Er pennad-mañ e kontin ma zammig skiant-prenet e mirdi Sain Ffagan (Amgueddfa Werin Cymru).

Krog on da labourat eno a-c'houde penn-kentañ ar blez evel gofalwr (skoazeller). Ur redi eo deomp "Gofalwyr" komz saozneg ha kembraeg. Diwall ar savadurioù, degemer ar weladennerion ha respont d'o goulennoù eo hor c'hevridi.

Ur mirdi diavaez

Muioc'h eget 200 den a labour eno, an hanter anezhe oc'h ober get ar c'hembraeg bemdez. Stag eo an ti da Virdi Broadel Kembre, hini ar c'hreiz-kêr. A-vat eo ar mont-e-barzh bremañ. Hogozik ur million a dud a za bep blez da Sain Ffagan. Digoret e oa bet e 1948 war dachenn perc'henned ar c'hastell ha da heul mont da zeskiñ diwar skiant-prenet tud ar mirdioù diavaez e Bro-Sued ha Norvegia. Mirdi kentañ e zoare kinnig sevenadur ar bobl 'oa Sain Ffagan er Rouantelezh Unanet. Diwar ar 45 savadur bennak eh eus 2 a oa aze dija : Castell Sain Ffagan (16vet kantved) hag an ti-feurm Llwyn-yr-Eos (1820). Profet pe adprenet, kaset d'an diaz maen goude maen hag adsavet er memes doare rik war al lec'h goude, setu penaos eo en em gavet al lod brasañ ag ar savadurioù er mirdi, tamm-ha-tamm. Dont a reont a bep korn a Gembre. Un nebeud anezhe a zo bet krouet penn-da-benn diwar enklaskoù an arkeologourion. Mont a ra Bryn Eryr (torgenn an erered), da skouer, d'ober daou di-plouz stok-ha-stok. Bevet o dehe ennañ, war Ynys Môn (Anglesey), izili ur meuriad Kelted da vare Oad an Houarn, dres a-raok aloubidigezh ar vro get ar Romaned. E Sain Ffagan eo pourvezet an holl savadurioù get ar glustraj (arrebeuri), an ostilhoù, an dilhad hag an traezoù bemdez, d'o mare.
Nevez zo eo bet krouet Llys (lez) Llywelyn (Llys Rhosyr, Ynys Môn), unan e-mesk an 22 lez a oa d'an tiern Llywelyn Fawr, Llywelyn ap Iowerth, priñs dezhañ ar brasañ galloud er vro (Gwynedd) e penn-kentañ an 13vet kantved. Ha n'eo ket achu pa vo savet endro 3 savadur arall a-barzh 2021. Ur greizenn da zeskiñ hentennoù micher kozh-Noe ha 3 diskouezadeg dispar a zo ivez.
En unan anezhe e adkaver istor Llywelyn hag Owain Glyndŵr, o-daou arouez pennañ evit a sell ar stourm evit emrenerezh ar vro da vare ar Grennamzer. En holl e c'hell ar Gembreiz dispenn roudoù o sevenadur hag o istor en ur vale en amzer ken pell ha 230.000 blez zo.

Gofalwr

Mont a ran d'ar mirdi get ar bus, un 20 munud bennak ag ar c'hreiz-kêr war-zu ar C'hornôg. Labourat a ran e doare krog-diskrog, da lâret eo ne ouian e-men e vin kaset nemet en termen diwezhañ. D'al liesañ e vezan o tiwall 3 savadur dishañval bemdez pe unan hepken a-wezhioù.
Ar bed a-bezh a vez o weladenniñ Sain Ffagan, lod o tont a reter Europa p'eo enbroet kalzik Poloniz, da skouer. Kejet e vez plaen get ar Gembreiz kar-o-yezh ivez. Familhoù pe skolidi ar skolioù kembraek a vez a-hed an amzer. Dalc'hoù da ginnig buhez hag istor pep ti a vez aozet a-ratozh evit ar strolladoù yaouank e kembraeg pe e saozneg. Renet e vezont get un nebeud tud e-karg, lod anezhe arbennikaet war o zachenn istor. Bep Gwener vintin e vez kinniget prezegennoù evit an implijidi war meur a dem. Ur wezh ar miz e vez kentelioù kembraeg evit netra, un doare da gejañ get kembraegerion ampart ivez. Tro am eus bet nevez zo da heuliañ ur brezegenn diwar-benn an diskouezadeg a vo dalc'het diwar-benn Richard Burton, an aktour brudet, a gomze kembraeg. Tro o do an dud da welet 3 c'hostum en doa gwisket da vare ar film *Cleopatra*, da skouer, ha d'ober muioc'h anaoudegezh get amzer e yaouankiz e kreiztez ar vro.
Er Skol Maestir (Ceredigion) e adkaver ar "*Welsh Not*" evit ar re a veze tapet o komz kembraeg e-lec'h saozneg, a zo par d'ar "simbol" e Breizh.

Bemdez e vez desket

Plijout a ra din kalz labourat en Eglwys Sant Teilo pe c'hoazh e Abernodwydd a oa bet savet e 1678 er Powys hag adsavet e Sain Ffagan e 1950. Un ti-plouz gwenn-ha-du eo evel kalzik ag ar re bet savet e kreiz ar vro hag a-hed an harzoù get Bro-Saoz. Ennañ e oa chomet ar familh Rhys a rummad da rummad betek 1936.
Keuz hag amonenn 'veze gwerzhet gete er marc'hadoù lec'hel en-dro da Llangadfan. Keginet e veze war an tan ar soubenn "cawl" er pofer, bara kerc'h ha rostet ar c'hig ivez. Ment bras-divent diabarzh ar siminal eo ar pezh hervekañ ennañ.
Kalz envorennoù am behe da gontañ goude 3 miz o kejañ get tud o tont ag ar 5 kevandir, en o mesk un Amerikan o tont a vBrooklyn (NYC), skolajidi o tont a Vreizh, mes ivez ag ar bannlev 93 ur wezh, ur skipailh o treiñ evit ar chadenn-vro S4C, lod implijidi evel ar meliner Geraint Thomas, familhoù kar o bro hag o yezh, tud ampechet, hiniennoù tomm o c'halon doc'h sevenadur kumun ar broioù keltiek. Tro am eus bet da gomz e ruseg, ur wezh get ur c'houblad o tont a Siberia zoken.
Unan ag al lec'hioù dedennusañ er bed eo mirdi Sain Ffagan, a gav din bremañ.

Eric Gudenkauf

Sevenadur

EVIT DERC'HEL SOÑJ

E 1991 e oa bet krouet ar pezh-c'hoari *Ar Basion Vras – La Passion celtique*, e galleg –gant Ar Vro Bagan ha Kanerien Penn-ar-Bed (Ensemble choral du Bout du Monde). Awenet e oa al labour-leurenn gant kalvarioù bras Breizh (Tronoan, Pleiben, Gehenneu, Plougastell, Gwimilio, Sant-Tegoneg, Plougonven) e-lec'h m'eo kizellet, e stumm delwennoù mein, buhez, pasion ha dasorc'hidigezh Jezuz Krist.

Savet eo skrid ar pezh diwar *mister ar Grennamzer* (1540), *Pasion ha rezureksion Jezuz Krist*, ha stummoù poblek ar Basion a veze kanet c'hoazh e lec'hioù zo en XX^vet^ kantved. Gant Kristian Desbordes eo bet savet sonerezh ha kanaouennoù ar Basion.

Eñ eo ivez ar mestr hag a gas ar son hag ar c'han en-dro e-pad an abadennoù. Mesket eo er Basion, pennadoù "kristen" tennet eus ar pevar aviel, gant pennadoù c'hoariva pagan eus ar Grennamzer, farsus hag estlammus (aerouanted, diaouled, furlukined, bannikerien).

Gant 50 c'hoarier e vez displeget ar *Basion*, kalz bugale ha tud yaouank en o zouez ha kanet gant 60 maouez ha gwaz, war al leurenn o kemer perzh da vat er c'hoari ivez.

Evit an holl

Ur pezh-c'hoari evit an holl eo ; ar vugale hag ar grennarded o devez plijadur gant farserezh an diaouled ha furlukined. Deskiñ a reont ur bern traoù ivez diwar-benn istor Jezuz hag an iliz, ar c'halvarioù hag an delwennoù, lennegezh ar Grennamzer, gant klotennoù diabarzh, ha lennegezh ar bobl, ar c'han hag ar sonerezh. E brezhoneg hag e galleg, war zaou hanter, e vez c'hoariet ar Basion, aes da gompren d'an holl.

Mouezh Yann-Fañch Kemener

Yann-Fañch Kemener en deus bet kemeret perzh, azalek ar penn kentañ, er *Basion*. Eñ eo a oa o c'hoari perzh an avieler sant Yann hag a gonte, en ur ganañ, trubuilhoù Jezuz azalek ma oa deuet-tre e kêr Jeruzalem betek ma voe kroazstaget war ar menez kalvar.

Gant e vouezh don ha flour, ken disheñvel diouzh pep mouezh all e Breizh. Hag en e vrezhoneg dezhañ e-unan, desket digant tud vunut e vro, e Sant-Trifin ha war-dro, ken heson all !

Enrollet e oa bet e vouezh, asambles gant reoù ar c'hanerezed ha kanerien all (Veronil Aotret o vezañ Mari) war div bladenn. Graet en doa ivez Kristian Desbordes e vad eus *Divizoù ar Basion*, bet dastumet gant Yann-Fañch e kreiz Breizh, stummoù poblek eus ar Basion gozh. Kanañ a ra anezho er *Basion vras*, hag ivez war ar bladenn gentañ en doa graet e 1977.

E Karaez e vo gouestlet ar *Ar Basion Vras* da Yann-Fañch Kemener ha klevet e vouezh.

C'hoariet e vo e iliz sant Treveur Karaez, d'ar sul 7 a viz Ebrel, da 5 eur goude lein

Goulc'han Kervella

Sevenadur

DESKIÑ WAR YEZHOÙ MINORELAET

E Plougastell-Daoulaz eo staliet kevredigezh An Daoulamm. Kustum eo da aozañ prezegennoù e brezhoneg war a bep seurt danvez.
Nevez 'zo zo bet pedet ganti ur gazetennerez yaouank, Morgane Lincy-Fercot.

Beajet he deus tro-dro Europa e-pad 7 miz evit dizoleiñ yezhoù minorelaet, ha kompren ar pezh a vez graet evit kas anezho war-raok. E 7 bro disheñvel he deus filmet a bep seurt tud, arzourien, kelennerien, kazetennerien, implijidi kevredigezhioù ha servijoù publik...

E Europa a-bezh

Un dro vras he deus graet. E Euskal Herria, pe Bro-Euskadi, he deus aterset Porrotx, ur furlukin hag a zo sot gantañ tout ar vugale a gomz euskareg. E Korsika, he deus kejet gant Dumè Gambini, sevener filmoù ha kaner.

Eñ eo an hini en deus savet kanaouenn *Liberta* a zo bet troet e brezhoneg gant Yvon Etienne hag a vez kanet e holl skolioù divyezhek Breizh abaoe bloavezhioù.

E Bro-Friz, en Izelvroioù, he deus gwelet e vez implijet ar frizeg er rouedadoù sokial gant kalz a dud.

En tu all d'ar mor eo bet ivez. E Bro-Gembre ez eus bet savet ur rouedad magourioù e kembraeg hag a vez arc'hantaet gant gouarnamant Londrez. Dre soubidigezh eo e vez kelennet ar yezh d'ar vugale : ne glevont tamm saozneg ebet aze.

Er Sapmi, a veze anvet Laponia gwechall, ez eus bet aozet un droiad prezegennoù gant ar gouarnamant norvejian : er mod-se e c'hell ur strollad a Samied yaouank foetañ bro evit kinnig o sevenadur d'ar re yaouank all.

Kenderc'hel

Tro he deus bet Morgane Lincy-Fercot e-pad he beaj da zizoleiñ ar c'henskoazell a zo etre an holl dud a zifenn o yezhoù. Kustum int d'en em sikour, an eil egile, evit kas an traoù war-raok.

Plijet-kenañ eo bet an holl dud a oa deuet da selaou Morgane Lincy-Fercot ha da sellet ouzh he filmoù e Plougastell an deiz-se. Leun a startijenn eo ar plac'h yaouank !

O paouez dont en-dro deus Bro-Iran e oa, e-lec'h m'he deus graet ur film all war ar Gurded... Evit ar re o deus c'hoant gouzout muioc'h diwar he fenn e c'heller mont war internet. Dindan hec'h anv e vo kavet a bep seurt c'hoazh.

Fañch Kastell

https://www.facebook.com/YezhouTroEuropa

Labour skolidi

PARIS 8/13

A-hed ar Seine

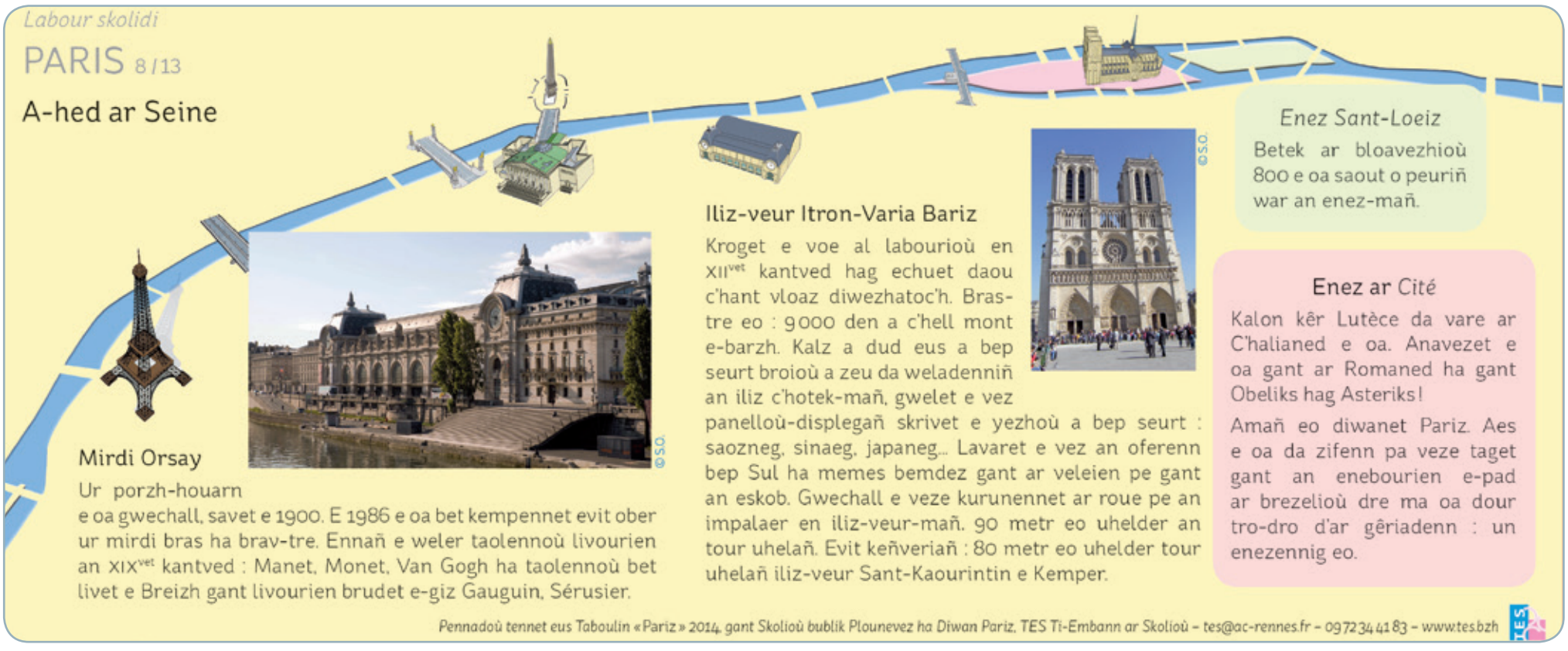

Pennadoù tennet eus Taboulin «Pariz» 2014, gant Skolioù bublik Plounevez ha Diwan Pariz, TES Ti-Embann ar Skolioù – tes@ac-rennes.fr – 09 72 34 41 83 – www.tes.bzh

GANT NIKO

GERIOÙ-KROAZ

k493 — *gant J.-F. Peden*

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
1									
2						■		■	
3			■						
4									
5				■					
6		■			■				
7							■		
8			■					■	
9									
10							■		
11						■			

A-BLAEN :
- 1. War-lerc'h sklaerded an deiz hag hep sklêrijenn ar stered.
- 2. Kelennadurezh Jezuz-Krist.
- 3. Te a vo (kemmet). D'an 10 a viz Genver, 180 derez rannet dre pi ivez.
- 4. Re an arc'hant a zo tud e karg eus an arc'hant.
- 5. Ober, me ha warc'hoazh (kemmet). Annezidi ar poulloù.
- 6. Rannig nac'h. Eta ivez.
- 7. En em harpañ a raes war da zaouilin. Ar ribl a zo hini an dour.
- 8. Bezañ bremañ, ar rener dirazañ. Morzhol an torrer-mein.
- 9. Maouezed eus an noblañs.
- 10. Lakaer eeun. Dozvet gant un evn.
- 11. Mibien va c'hoar. Gwez hor bro, rannet o delioù.

A-SONN :
- I. Meur a davarnour.
- II. Evit ar plac'h-se. Etre Gouezeg ha Kastellin.
- III. C'hwi ha me. N'eo ket ennañ peogwir e reer anv eus ur plac'h. Riskl.
- IV. "Keflusker" ar frazenn. Lakae en douar, an dilerc'hioù radioaktivel da skouer.
- V. Nepell diouzh Redon. Spoumañ a raed evel ur marc'h goude ur redadenn hir.
- VI. Gant hini teñzorierezh n'eo ket plijus mare fin ar miz.
- VII. Kleñved an ed. Eost ' ... falz, falz ' ... eost (krennlavar).
- VIII. Penn uhelañ ar Pireneoù. Labous.
- IX. Va hini eo. Ober luc'hed hep kurun.

SUDOKU..... *live etre*

9		3			1		2	8
7				3				
2					8		1	
1		2			6			
	4		7	2	3		9	
			1			2		6
	1		5					2
				8				4
4	9		6			7		5

DA SELLET.....

ISTOR KASTELL AN NAONED

gant Nota Bene
(18mn)

War youtube

Ur chadenn Youtube gouestlet d'an Istor eo *Nota Bene*. Kaset da benn gant ur paotr e varv dedennet meurbet gant an Istor hag an deskadurezh pobl dre video, a blij d'ar re yaouank. Kavet e vez un toullad videoioù war temoù lies ha disheñvel, liammet atav gant an Istor. Gallout a reer bezañ displijet a-walc'h gant an ton "bruderezhel" implijet gant ar paotr a-wechoù.

Ar video-mañ, *"La folle Histoire du Château d'Anne de Bretagne"* a zo bet savet evit kontañ Istor kastell an Naoned, ha drezi hini Breizh. Mont a ra ar paotr eus Nevenoe betek hiziv an deiz. Deskiñ a reer na pegen kizellet eo bet kastell Naoned gant ezhommoù milourel, sevenadurel ha c'hoazh ekonomikel ar c'hantvedoù.
Ar brezeg a zo hini un istorour ha sell buruteller en deus atav war an dielloù implijet.

Ar steñv a zo startijennek, betek re marteze . Diaes eo diverañ un Istor ken puilh dindan 18 munutenn. Savet mat eo ar video, gant dielloù istorel e-leizh.

https://www.youtube.com/watch?v=1quJnsMWgaY

Diskoulmoù

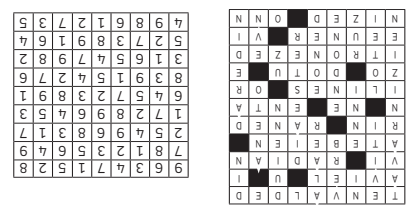

SKINWEL

Brezhoweb TV

TROIOÙ-LAVAR 4
Troioù-lavar brezhonek kinniget gant Lionel Buannic, evit ober anaoudegezh gant spered ar brezhoneg ha pinvidikaat hor yezh. ***Un neudenn a dorr krenn, kant ha mil a ra kordenn***

TUTO BREIZH (RANN 9) MENEZ ARE
Evit navvet rann Tuto Breizh eo en em gavet Juliette gant ***Youenn Daniel*** *(Addes Botmeur) e Menez Are, evit ober anaoudegezh gant menezioù Breizh hag o mojennoù. 5mn29*

www.brezhoweb.com

Frañs 3

BALI BREIZH ***d'ar Sadorn 6 a viz Ebrel da 10e45:***

Dont a ra ***Bernard Leon*** *war leurenn Bali Breizh da ginnig ar gevredigezh Oligocyte. Tro en do da vrudañ ar valeadenn aozet gant ar gevredigezh e Lokorn d'ar Sul 14 a viz Ebrel. Kaoz a vo gantañ ivez eus ar sindikadoù.*

Sellet e vo ouzh ur rann nevez eus ***"Zao !"****. Dizoloet e vo micher nevez Youenn.*

Bet e oa ***Yann-Herle*** *o teskiñ fardañ soubenn lichouz gant Thomas.*

Hag an daouad ***Couriaut-Loutout*** *a vo o seniñ war-eeun.*

france3breizh.fr

SINEMA

Jean-Claude Le Ruyet

LES ÉTENDUES IMAGINAIRES

Ur film sevenet gant : Siew Hua Yeo (Singapour, 2019).

Gant : Xiaoyi Liu, Peter Yu, Jack Tan (1e35).

Tapet berr ar wezh-mañ evid gweled ur film d'an nebeutañ da vagañ ma rubrikenn sizhunieg, setu-me degouezhet gant unan am eus kavet luziet mat. Ha nawazh e santer aze dorn ur sevener donezonet braw hag a c'hello sevel traoù kàer goude c'hoazh, rag yaouank eo an den hag e film kentañ eo. Sinalet e oa evel ur film polis e Singapour, war ur polder divent lec'h ma vez helaezh a labourizion estren é hersal o c'horfoù bemdez-Doue evid nebeud a segal ! N'eo ket e Singapour hebkén e tegouezh traoù a-sort-se : e Dubay, er C'hatar, e Riyad ha m'oar-me c'hoazh e vez kavet traoù hañval.

Heuliañ a raomp ar c'homiser Lok, un den dibalamour hag enseller speredeg, en e valeadennoù difonn e-mesk an dud ha dre vaezadoù divalaw chantieroù braz-abominabl. Un treudig a zen eo, kentoc'h tavedeg, tres un intellektual warnañ, mourrennoù berr dezhañ ha blew hir-mat. Un donezon en dehe, a lâr-eñv : pa oa bihan e yae dre e huneoù da weled broioù ha lec'hioù estren. Ha daet da voud braz e tizoloe ar broioù-se en e veajoù. Ar c'homper a vez gantañ, lokañsusoc'h ha rustoc'h e fesonoù, a ziskouez boud un den normal. Karget int o daou a ouied petra zo degouezhet gant ur labourer estren na vez ket mui gwelet war ar chantier. Ha troiñ a ra an enklask en ur mod digustum ha na zegas ket kalz a vugon d'ar film. Mez desachañ a ra hon evezh war Singapour.

Un enezenn eo Singapour, arruet ar Saozon enni e 1819. Roet e oa bet dezhe da vad e 1827, gant sultan ar c'hornad, pa ne oa nemed mil den é vevañ eno c'hoazh, tolped en ur gêriadenn valezad (tost a-walc'h eo douzh Malezia). Diouzhtu kàer o doa savet ar Saozon plañioù ur gêr tri c'harter enni : unan evid Europeiz, unan evid Chiniz hag unan evid Maleziz. E 1900 e oa 220 000 den eno ha 5,6 milion zo hiziw ! Aez kompren e ranke ar bolitikourion klask brasaad o zachenn. A-c'houde e vez labourioù ataw evid astenn an enezenn. E 1967 e oa daet Singapour da voud emren. Neuze e oa tost da 600 km² enni, ha tost da 700 hiziw. Evel-just e rank ar gouarnamant kaoud galloudoù kreñv a-walc'h evid kas ar labourioù ramzel-se da benn, pa vez distrujet karterioù kozh ha kaset an dud kuit evid kempenn spasoù modernoc'h. Du-hont e vez lojet beteg 85 % ag ar boblañs gant ar Stad.

E 1970 e oa kroget sevel polderioù hag un anw dezhe : Marina Bay. Ha dober a sabl hardizh evid-se, kementadoù helaezh. Hag a-lestradoù e ta ar sabl ag Indonezia, Malezia ha Viet-Nam evid stankañ foñs ar mor. Kér e koust d'ar vro sur a-walc'h, mez rentuz-braz e vez goude, pa vez savet batimantoù uhel d'ober karterioù gouestlet da genwerzhoù, da vurevioù pe da lojerisoù. C'hoant o deus politikourion Singapour lakaad o c'hêr war roll ar c'hêrioù-bed evel Londrez, Shanghai (soñjit er Frañs gant ragtres Pariz-Meur !)... Ur gêr vrudet eo Singapour, ur greizenn evid ar finañs hag ar servijoù dreist-oll, mez industrioù a vez kavet enni ive. Klask a ra dedenn postadurioù (investissements), implijoù ha touristed. Tra heverk : boud ur gêr paot a natur enni zo he fal. Jaojiñ a ra kalz ar liw glaz dezhi : faotoud a ra dezhi boud ur gêr e-kreiz ur jardin !

An interesusañ er film zo ar chantier braz a zo duhont, ha nad eo ket prest da achuoud. Singapour, Keoded-Stad, evel ma oa bet Venezia un amzer zo bet. Ha chomel a ray he anw brudet evel heni Venezia er c'hantvedoù da zoned, n'eo ket gant ar film-mañ ho po ar respont...

Selaouit ar pennad-mañ war Radio Bro-Gwened. Bep gwener da 7e45 hag adskignet da 5e da noz. Pe dre an internet war www.radiobreizh.bzh : radio bro gwened > sinema

SKIANTOÙ

Jean-Michel Sanner

NETRAIG

Kevrinus ha droch eo bed fizikourien ar partikulennoù elfennel. Kaoz a vez gante eus loened bihan a bep seurt, dezho ur vuhez verr ha perzhioù iskis ha digomprenus. Ar partikulennoù elfennel zo traoù bihanoc'h evit an atomoù hag a zo traoù un tamm anavezet gant pep hini ac'hanomp. Lesanvet int elektronoù, muonoù, leptonoù, karkoù, ha kement tra. Hir a-walc'h eo ar roll.

En o zouesk e kaver ivez an neutrinoioù, an dra tostañ ouzh netra, war a lavar ar fizikourien. Un netraig, eta ! An neutrinoioù n'int ket elfennoù diazez an atomoù evel an elektronoù par ar c'hwarkoù daoust ma vez kavet anezhe un tamm e pep lec'h en hollved. Produet int gant an heolioù, ar c'hreizennoù nukleel, an danvezioù radioaktivel ha gant ar supernovaoù. Ouzhpenn-se, ur bern anezhe a oa bet kaset e deroù kentañ an hollved.

An neutrinoioù n'int ket evel an elektronoù, n'o deus ket ur garg elektrek ha n'int ket levezonet gant ar parkoù magnetek pe elektrek. Ur mas bihan-tre o deus ha n'int ket levezonet kalz gant ar gravitadur na kennebeut gant an nerzh kreñv a grou al liamm etre ar partikulennoù en atomoù. Levezonet int, un tamm, gant an nerzh gwan a vez kavet er reaktadennoù nukleel hag e dispenn ar partikulennoù.
Dre ma ne vezont ket levezonet kalz gant an danvez e vez treuzet an hollved gante. Dedennet-bras eo ar fizikourien da arselliñ oute dre ma c'hallfent marteze kompren gwelloc'h frammadoù a-bouez en hollved evelan heolioù, ar supernovaoù pe marteze orin an hollved. E gerioù berr eo diaes da sellout outo. Koulskoude int talvoudus-tre evit kompren traoù a-bouez.

Evit displegañ mont-en-dro

Wolfang Pauli ha Niels Borh o sellout ouzh un doupenn.

dispenn partikulennoù zo e voe ijinet an neutrinoioù gant ar fizikour brudet Wolfang Pauli e 1930.
Hennezh a soñjas e oa marteze partikulennoù hep kargoù elektrek ha gant ur mas bihan-tre. Prouet e voe e oa da vat neutrinoioù er bed e 1956 gant Frederick Reines et Clyde Cowan da geñver taolioù-arnod graet gant ur reaktor nukleel.

Abaoe bloavezhioù e klask ar fizikourien sevel detekterioù evit arselliñ ouzh an neutrinoioù. Binviji bras ha luziet-tre o deus savet evit bezañ gouest da dapout ha da arselliñ ouzh un neutrino bennaket a skofe war un tamm danvez bihan.
Liesseurt int ha staliet er stankoù, er morioù, e skorn ar skornegoù bras, ha don en douar. Ret eo bet d'ar fizikourien kaout bloavezhioù labour evit sevel anezhe. Anv e vez bremañ eus ur skiant anvet steredoniezh an neutrino evel ma vez anv eus steredoniezh ar gwagennoù gravitadurel.

Gwir eo, an traoù dister-se zo marteze alc'hwez ur bern traoù kevrinus en hollved, evel da skouer an danvez teñval.

TEMORIO 3/3

Gant Kristian Ar C'hoseg

D'ar goulou-deiz e tigore e c'hourlanchenn abalamour ma oa feal hag anaoudek e-keñver ar beurevezh ma tihunas birvidik ar vuhez ennañ. E drugarezusañ eñvor a lide war an ton bras. E-doug an deiz e taole e veulgan evit abegoù all. Gouzout a rae ne oa ket traoù d'ober. Hag eo vil d'unan lakaat e zonezonoù da strafuilhañ tiegezh an nesañ. Evel-se eo e tapas gantañ e amezeg ur gwiskad a gasas anezhañ da voueta ar preñved. Ingal edo o klask trouz. Hep kaout an disterañ ezhomm : pemzek bolez en e harem, tudoù ! E-giz ma oa e ranke chom, evit se. N'en doa morse e walc'h, al loen hegas anezhañ ! Pa bellae pep hini dioutañ en e di e oa dav dezhañ leuskel e lec'h all e youc'hadenn a varnaon. Forzh penaos, e kave brav cheñch e zoareoù. Blaz a rae d'e vuhez e emzalc'h iskis.
- Tamm kilhog diaoulek ! E pep lec'h e ra e vestr. Holl enezi ar gêriadenn a ya war e lerc'h.

Se a lavaras Julia Pirraças d'e vestrez. Eñ a selaoue, uvel. En e greiz, anat deoc'h, e tarzhe gant ar blijadur. Piv bennak ne garfe ket klevout meuliñ e daolioù-kaer ? Panevet an draen a grogas da greskiñ en e galon...
- Ur mabig dezhañ ez eus, a vo koulz, pe welloc'h...

An draen. Fier-sot oa an hini gozh gant seurt gourhelez ken e oa deuet soñj dezhi kaout ar ouenn diwarnañ : edo o sevel ur poñsin diwar an torad eil diwezhañ. Brasaat a rae ar c'hogig, un eston, ha feson gaer warnañ ! Boulc'hurun ! Pa droe an traoù d'ar gwellañ tout : boued forzh pegement, yec'hed, peoc'h d'e benn. Hag an taol-se ! Mantret ' oa gant seurt keloù, hag en em chale. Seveniñ a rae e gefredi : kanañ, kontañ ur pennadig kaoz met, a-daol-trumm, ar galonad. Kaer en doa klask kuzhat, tra d'ober.
- Ar c'hilhog kozh n'emañ ket 'mod netra ...

Ar c'hilhog kozh, klevet ho peus ? Morse ! Mizer a-walc'h en doa o terc'hel an taol, krignet ma oa a-ziabarzh, ken ne ziskoueze ket mui e zent, ha klevout ar varnedigezh didruez-se. War e veno , n'en doa bet den tro digantañ d'e varnañ evel-se. Poblad ar yer a choue dalc'hmat kerkent ha ma troe-eñ daveto. Hini ebet, beteg-henn, n'he doa klemmet abalamour ma ne save ket warni. Dezhañ da c'houzout, da vihanañ. Nemet un divergont bennak a c'hellfe bezañ... tapet war an taol gant ar vestrez ur sklokerez divezh ? Bez' e ranke digeriñ bras e zaoulagad.
- Lazhet' vo d'ober soubenn ar yar. Gouest eo e vab d'ober ar vicher ...
Ar c'hrakaotrou bihan an hini a groge da zispakañ e skilfoù ! Ker e koustfe d'e bluñv ar c'hoari-se, kentañ ma wellfe anezhañ. An tamm lavagnon ! Ur fri-kreienn, mailhuroù gantañ c'hoazh en-dro d'e revr, oc'h ober e baotr brav! Peget ar c'hi du en e doull, edo noz-deiz e lagad war ar c'hogig. Mont a rae hemañ eeun. E-pad ar peurrest eus an hañv n'en doa ket abeg da glemm, ma oa aesoc'h dezhañ tennañ e anal. E miz Here, dres 3 bloaz abaoe ma oa deuet eñ da gilhog, e kouezhas ar gurun war e glipenn. Pa zihunas da deurel e beuregan edo ivez ken didrouz an noz, hevelep c'hwez put ar mal-rezin oc'h intrañ pep tra. Pa zigoras e veg e tarzhas en e gichen ur c'han ken lirzhin, ken c'hlan, ma tavas-eñ.
- Klevet az peus ar c'hilhogig ?
- Ya, klevet em eus anezhañ.

Hep ket a var edo ar preñv en aval. Pe e troc'he gwriziou an droug pe 'oa echu evitañ. Edo an heol o sevel ha gant sklerijenn an deiz e stagent da vont ha da zont en ti.
Kerkent en em lakaas an hini gozh da lemmañ ar gontell vras a-zioc'h ar pod-houarn. Petra 'ta ? Posupl e oa ? Digalon a-walc'h e vije an diaoulez anezhi d'e zic'houzougañ? Bez' oa c'hoazh o prederiañ war ar poent-se pa daolas-hi he c'hrabanou warnañ.
- Kokelikelo !

E vab adarre ! E vab milliget n'he doa ket displuet ar vestrez da heul e vreudeur.

1-Anv-familh Don Juan, merc'heter daonet Sevilla. (Nt)
Miguel TORGA .Bichos (Loened). 1940. (Brezhoneg diwar ar portugaleg gant X. Koseg.)

Baptiste Leroy (Fotoioù al lennerien.)

Penaos e "Ya !" ar bed

An abadenn radio-mañ a vez kinniget gant Arvorig FM. Bep gwener noz, da 8e10, e vez lennet danevelloù Goulc'han Kervella. ***A-benn ar Gwener 29 a viz Meurzh e vo lennet gant Goulc'han Kervella an danevell "Baradoz ar moc'h" embannet en dastumad danevelloù Penaos e Ya ar bed.***
Adskignet e vo "Penaos e "Ya !" ar bed": D'ar Sadorn da 4e30 gm ; d'ar Sul, da 11e30 mintin. Podkastoù war lec'hienn arvorigfm.com

Priz ar Yaouankiz : 15 vloaz dija !

ERWAN BILLANT

Souezhet e oa bet lennerien Priz ar Yaouankiz 2011/2012 gant *Dorn Dir* ul levr heroic faltazi savet gant ul lisead Diwan, deuet da vout komedian a-vicher.

Ya ! : Mare Dorn Dir : penaos e oa ganet ar mennozh skrivañ ur romant heroic faltazi ? Ha kavet 'poa amzer el lise da vont betek penn ?
Erwan Billant : Ganet e oa *Dorn dir* e-pad va bloavezhiou eilvet ha kentañ el lise. E-kerzh an daou vloaz-se 'oa deuet din ar c'hoant skrivañ un istor e brezhoneg hag an istor.
Ober a rae dija un tamm amzer edon o pleustriñ war ar skrivañ hag ez eo deuet din buan ar soñj kinnig ur skrid evit Priz ar Yaouankiz hag a seblante din bezañ un doare mat evit kregiñ e-barzh. Kroget em eus neuze da skrivañ *Dorn Dir* e penn kentañ va zermen klas.
Ma 'z eo kroget mat, kement e keñver an ijin hag an amzer skrivañ on bet paket berr war ar fin, etre an deiziad evit rentañ an destenn hag ar vachelouriezh o tostaat ivez hag a gemere din muioc'h-mui a amzer. Ranket em eus mont buan-tre war fin an istor, ha santet e vez on aet re vuan war an hanter diwezhañ.

Ya ! Ha kendalc'het 'peus da skrivañ war-lerc'h ?
E.B. : Soñjet em oa en ober, *Dorn Dir* oa sañset bezañ lodenn gentañ un istor hag a oa raktreset e teir lodenn. Siwazh pa 'm eus adkemeret va notennou war *Dorn dir* evit kenderc'hel on en em rentet kont e vanke din kalz a draoù e *Dorn Dir* da-keñver ar pezh am boa raktreset evit mont war an eil lodenn. Aze em eus santet em oa graet ur fazi en ur vont re vuhan evit echuiñ ar skrid.
Un tammig digalonekaet on bet neuze. Gortozet em eus war dro 4 bloaz a-raok adkemer gant ar skrivañ. Abaoe em eus skrivet un nebeut barzhonegoù ha kanaouennoù, hag em eus tro da gan gant ur strollad dañs ha sonerezh.

Ya ! : Sot out gant ar c'hoariva ivez. Klasket 'peus skrivañ evit ar c'hoariva ?
E.B. : Muioc'h eget sot, va micher ez eo deuet da vezañ. Evit ar poent e tremenan muioc'h a amzer o teskiñ testennou bet skrivet gant tud all eget skrivañ va re.

Ya ! : Petra a vank el lennegezh brezhonek hiziv an deiz ?
E.B. : Atav on bet sot gant ar faltazi, skiant faltazi kement ha faltazi krennamzerel hag e kav din ez eo un dra hag a vank el lennegezh brezhonek a hiziv. Kement evit desachañ ar re yaouank war skridou e brezhoneg hag evit reiñ da huñvreal an holl, yaouank pe get.

Ya ! : Raktresoù skrivañ zo war ar stern ? Peseurt re ?
E.B. : Kenderc'hel a ran da skrivañ kanaouennou, gant ar soñj, marteze, skrivañ evit ar c'han-ha-diskan.
Da geñver ar c'hoariva em eus ur mennozh em fenn. Bez' emaon war ur mare enklask ganti, a-raok mont war dachenn frammañ an istor ha skrivañ anezhi.
Mont a ran war ur raktres didermen evit non pas ober ar memes fazi hag evit *Dorn Dir*, da lâret eo bezañ tapet gant an amzer. Ne ouezan ket pegeit amzer e kemero din evit mont betek penn mes mont a ra war-raok pazenn ha pazenn ha fiziañs em eus gellout mont da leurenniañ anezhi ur wech ma vo prest ar skrid.

E gallaoueg

LEZ FAMMES E LA GHERRE (1/2)

Patrick Dreano

Brezel, un afer spontus hag a zo evit ar wazed peurliesañ. Evelato, a-hed an Istor, plas zo bet da vaouezed ivez evit kemer penn er brezelioù betek deuet da vezañ mojennek a-wechoù.

Qhi qi n'n ét dez fammes den la gherre ? Pace qe la gherre, sa'ez ben, ét pus fort ûne afaere de mâles, de coulhards.
Memme si q'ét tertous q'en sont de peire[1], lez garçalhes come lez veilhards e ben sur, lez fammes. 'ét tout coume ceùz-cid qi restent a l'ôtae[2] pour mener l'ouvraije, faere entourn lez garçalhes otouben[3] lez anciens cant il sont amaoni[4] de trop. J'en sa'om de cai pour ce q'a étae de la gherre de 14 e mon deplleit[5] portera pas la-dessus.
De cai qe je vouraes caozer, ét dez fammes a faere la gherre. Si en 14, il restaent a peineller den lez fermes e lez uzines pour mener l'ouvraije, en 44, il sont pas core pour porter un fuzilh, maez ûne bande de yeùz vont jouer pour ghimenter[6] lez patriotes ou ben eïder a horer[7] lez nazis. E den notr monde moderne, y en a de yeùz qi restent pas entr lez deuz pour porter ûne arme, cez lez Qhurdes, par empl. De cai qi faet se brocher le pailh sus la teyte ez islamouz étant qe pour yeùz, se faere tuer od ûne famme, c'ét aler dreit den l'enfern !
Long l'Istoêre come je l'om aprinz ez ecoles, il ét pas ghere mencion de fammes a batalher (je caoze pas de Jeanne d'Arc !). Nen peut sonjer tout coume q'ét hardi den lez darraen sieclsci q'il sont minze a l'ecart e il ont pas tenant étae en dehors de toute batalheriy. Si l'Istoêre de la Bertaegne taet aprinze ez Bertons, tertous conaettraent la gherre dez deuz Jeannes (de Fllandr e de Pentievr) ao XIV° siecl. Sinon ça, faot ghetter[8] lez Amazones den l'Anqhiqitae.
Lez Amazones sont ûne acreiriy sacrey[9] de cez lez Grecqs. Maez par darriere, y a tenant un petit fond de veritae. E sembl q'il reportent ez gherrieres a chevao de cez lez Sytes, un peupl avolaijier[10] du bas de l'Aziy. De gros, nen lez pllace entourn de la Mer Naire, prés asset pour faere poùr, lein asset pour inventer sus yeùz. Tourjous ét-ti qe ça faet 2500 ans q'il n'n ét qhession de yeùz. Come ao journ d'aneit core, il sont veù (ou ben envizey[11]) come dez chevalieres e sus lour chevao, il ont ûne lance, un bouclier, un erc e dez flleches. Ûne bande de heros grecq ont zeù a s'en défaere. L'ohi[12] pour yeùz, ét q'il en chaeyaent en amour e q'il devaent lez tuer tout a la fais. Den l'Iliade pâmaenz, il ont pus fort la bride belle[13] e nen met sus yeùz d'avair saovae dez viles.
D'aprés q'il tuaent lourz efants coulhard e q'il gardaent qe lez filhes. Maez tout le mao q'ét dit de yeùz vient dez Grecqs qi duraent pas de vair lez fammes comander. Cez yeùz pâmaenz[14], cant lour payz taet sus l'enpeire[15], dez fammes pernaent lez armes etou.
Tout ella araet ventiers ûne orine den l'Istoêre. D'aprés qe, devers -2000, aprés ûne batalhe entr gherriers syte e ejipcien den ce q'ét la Turqhiy astoure, lez Sytes se firent escofier e lourz fammes prinrent aloure lez armes pour se defendr. Tourjous ét-ti qe, de cai q'ét acertaenae, lez fammes syte avaent le dreit de chevaler e de faere la gherre. Y a pas core dez aneys, il a étae terouae dez tombes od dez fammes gherriere du côtae du Kazakstan e dez veilhe diriys de la-lein[16] en font mencion, come cai tout ella ét versembllant[17].
Si c'ét q'ét devers cez lez Sytes qe sont orinae lez Amazones, il ét d'aotr endreits qe lez fammes ont étae dez gherriers qheurue[18] e foùchante[19]. E cez nouzaotrs, lez Celtes, de l'Anqhiqitae, il ét-ti pas mencion de la reine Boudica ? D'aprés q'ol ofraet memme l'amitae d'entr sez qheisses[20] ez meilhours de sez gherriers, maez ella ét ûne aotr afaere...
En Amazoniy, lez permiers vyajouz-ghettouz[21] sonjaent d'avair étae ataqae od dez Amazones. Sembl q'étaet putôt dez "Indiens" q'avaent le pailh long ! Maez le nom va rester e ao journ d'aneit, je sa'om tertous 'you q'ét l'Amazoniy.
En Afriqe, il n'n a étae mencion cez lez Zoulous, maez de cai q'ét pus coneù, ét yeùz du Dahomey (le Bénin ao journ d'aneit[22]). Je revienrae sus le sujit-la den treiz semaenes.

E brezhoneg :

[1]Bezañ gwazh a-se
[2]gêr
[3]pe
[4]gwan
[5]displeg
[6]kemenn
[7]kas er-maez
[8]klask
[9]gwengel
[10]kantreat
[11]empentet
[12]kudenn
[13]brav eo dezho
[14]neoazh
[15]en arvar
[16]duhont
[17]gwirheñvel
[18]kalonek
[19]spontus
[20]divorzhed
[21]ergerzhourien
[22]hiriv

AR WEZENN HAG AR VAGIG

gant Job an Irien

Anv ur film-berr eo, eus an inizi er Mor-Habask, hag a gont istor ur paotr yaouank a rank, un deiz, kuitaat e sevenadur, hag a zo o vont da goll, diskaret ma 'z eo gant ar bed modern, betek dont da vezañ ur seurt folkloraj hepken evit an douristed.
Ar wezenn a sav hag a gresk, gant he gwrizioù sanket mat en douar. Pa vez diskaret, e c'heller kleuzañ enni ur vag evit mont da lec'h all, forzh pelec'h, war ar mor bras. Ur seurt parabolenn eo da zisplegañ penaos e c'hell c'hoazh ur sevenadur, goude dezhañ bezañ bet diskaret, reiñ d'an neb a zo bet savet ennañ, peadra da ober e hent er bed trubuliet m'eo ar bed a-vremañ. Den ne raio an hent en e blas, hag e rank asantiñ kuitaat ar bed re strizh a zo bet e hini. Hag on en em lakeet da soñjal : daoust hag hon eus c'hoazh, ni Bretoned, gwrizioù a-walc'h evit reiñ ur wezenn bennak, a c'hellfe ober ur vag evidomp da dreuziñ an amzer da zont ? Pet ac'hanomp o deus c'hoazh un tamm anaoudegezh bennak eus hon istor hag eus ar pezh hon eus resevet a-berzh hon Tadoù ? Daoust ha n'ez eus chomet nemet folkloraj evit dudi an douristed ?
Pa wiskomp dilhadoù hor c'horn-bro, daoust hag-eñ eo evit ober brav hepken ? Dont a ra soñj din eus komz ar paotrig a 12 vloaz a respontas din : "Pa wiskan dilhad va c'horn-bro evit ar pardon eo abalamour d'am zad-kozh. Un doare eo din da drugarekaat anezhañ, peogwir em eus resevet digantañ va yezh, va feiz, an doujañs evit an natur hag ar c'hoant da sevel darempredou mat gant an amezeien..." Ral eo klevet seurt komzoù. Kanerien ha muzikerien a zo, hag a oar c'hoazh tennañ eus teñzor hor sevenadur komzoù ha tonioù a lavar deomp war-eeun un dra bennak eus hon ene, hag amañ e rankomp trugarekaat Yann-Fañch Kemener evit al labour dispar en deus graet e-doug e vuhez re verr. Hon istor hag hor yezh a glask ober o hent er bed a-hirio evit dihunañ ar gwrizioù a c'hello reiñ buhez en-dro d'ar c'hef kozh. N'eo ket marv ar sev. Bez' hon eus ennomp muioc'h ha na soñjomp, ma fell deomp klask : n'omp ket dibourvez evit pouezañ war hon amzer da zont !

"SKWATIÑ ! ?"

gant Gégé Gwenn

E pep lec'h war ar maezioù, er bourkoù, e kaver, dreist-holl e Breizh-Izel, tiez goullo. Ne gomzan ket diwar an eiltiez, an tiez-vakansiñ. Peurliesañ e vezont tiez kozh hep aezamantoù. Lod eus an tiez-se n'o deus perc'henn ebet ken, hag evit ul lodenn all, ne fell ket d'ar berc'henned na kempenn, na gwerzhañ anezho, a-wechoù de faot un diouer a arc'hant. Bez' e c'hell bezañ meur a berc'henn gant un ti mod-se hag a-wechoù n'en em glevont ket etrezo, istorioù familh hag all.
War an tu all ec'h anavezan tud, tud yaouank dreist-holl, o klask en em lojañ marc'hadmat ha ne gavont lojamant ebet. Ar sulvezh diwezhañ e oa deuet e Boneur un hanter-kant bennak a dud, pedet gant ar strollad "Tud Menez Are", evit eskemm, reiñ o ali, kavout mennozhioù pe titouroù e-keñver al lojamant er Menez Are. Aze e oa sujed an hini kentañ eus an daouzek emvod gant daouzek sujed disheñvel a zo e soñj Tud ar Menez kinnig d'an dud a-raok ar votadegoù-kêr o tont. Er penn-kentañ e oa bet lakaet da c'houzout ar fedoù-mañ :
Kumuniezh Kumunioù Menez Are he deus prenet ha renevezet un 20 bennak a diez dilezet er bourkoù ha lakaet anezho e feurm, ar pezh n'eo ket fall dija, daoust da vezañ nebeut. En amzer dremenet, ne felle ket d'an ofisoù HLM, *Finistère Habitat* e Penn-ar-Bed, dont da lakaat o zreid er Menez Are. E kêr nemetken, hervezo, e oa an ezhommoù. Cheñchet eo bet politikerezh ganto ha bremañ emaint a-du evit sevel tier nevez da feurmiñ, tiez graet gant doareoù mat e-keñver energiezh ha n'eo ket lakaat tommerez dredan ne c'helle ket an dud paeañ. Neuze gant KK Menez Are ha FH zo bet savet tiez nevez er bourkoù.
Yalc'hadoù a vez roet gant ar stad evit kempenn un ti dre ma vez lakaet e feurm war-lerc'h.
Distroomp d'hon tiez kozh er bourkoù. Gant ar Rannvro ivez e vez kinniget renabliñ an tiez goullo-se. Ur wech graet e kinnig ar Rannvro mont da welet ar berc'henned e-plas ar gumun pe ar KK. Ma ne fell ket dezho gwerzhañ o zi e c'hell ar Rannvro mont betek an "ekspropriañ" ! ha goude kempenn an tiez ha feurmiñ anezho. Ar gumun pe ar KK a vez roet 20 vloaz evit resteurel d'ar Rannvro an arc'hant bet lakaet e-barzh an afer ; N'eus ket kalz a gumunioù pe a gumuniezhioù kumunioù o vezañ kaset ar politikerezh-se betek penn. Perak ? Ar youl a vankfe dezho ? Nebeutoc'h zo bet graet an dra-se e Breizh-Uhel. Ma n'eus perc'henn ebet ken gant un ti eo ret gortoz 30 vloaz a-raok ma c'hellfe an ti-se dont da vezañ "hep perc'henn" ha distreiñ da "Mad Foran".
E-keñver an emvod-se e oa bet pedet tud yaouank eus ar strollad "Dispac'h". Lod eus outo o doa displeget penaos e oant emgavet da "skwatiñ" un ti goullo en ul lec'h bennak dre ne gavent lojamant ebet. Pa 'z eo fall al lezenn pe pa ne glot ket al lezenn gant an ezhommoù e c'hell an disentidigezh bezañ reizh. Meur a wech en istor eo bet kemmet al lezenn dre ma oa bet tud o kemer hent an disentidigezh.
Ma c'hellfe en em gavout an hevelep tra war-lerc'h ar "skwatiñ" e vefe tizhet ar pal. Evit gellet komz eus "skwatiñ" e rank ar perc'henn bezañ bet o tougen klemm hag e rank an tredan hag an dour bezañ bet troc'het. A hend-all e c'heller soñjal e vefe aotreet ar 'skwatiñ" dre zindan."
E-keñver lezenn, petra a c'hellfe kemm ? Pa vefe un ti goullo lec'h ne fell ket d'ar perc'henn na kempenn evit feurmiñ, na gwerzhañ, reiñ ar gwir d'ur gumun, d'ur KK pe d'un ofis HLM da gemer, en un doare reketiñ, un ti goullo digant e berc'henn evit kempenn anezhañ hag e feurmiñ war-lerc'h e-pad un toullad bloavezhioù a-raok resteurel anezhañ d'ar berc'henned. Piv en do ar galon da embann ur seurt lezenn ? Aesoc'h eo sevel tiez nevez ha dereat e-keñver energiezh. Aon 'm eus e chomo tristik c'hoazh hag e-pad pell bourkoù Breizh-Izel gant o ziez, kozh pe get, goullo... ha gant o "skwaterien ?"

Gant al lennerien

A-BERZH "BREZHONEG ER SKOL-VEUR"

Resevet hon eus dec'h respont ar c'homision a zegemer pe pas raktresoù an FSDIE, ur bodad hag a ro argant da raktresoù studierion goude ur votadeg, dre m'hor boa kinniget, *Brezhoneg er Skol-Veur* hag *Unvaniezh Studierion Breizh*, kaout panelloù divyezhek.

Setu ar respont : *"Bonjour, Nous avons le regret de vous annoncer que votre projet «Signalétique français breton» n'a pas été retenu pour être soumis au vote des étudiant·e·s dans le cadre de l'édition 2019 du budget participatif de l'université. En effet, la question plus globale de l'évolution de la signalétique des campus est déjà en cours d'étude par les services de l'université et relève, en dernier lieu, de la seule compétence du président. En vous remerciant pour votre participation, Cordialement, Le bureau de la vie étudiante de Rennes 2."*

N'en em laoskomp ket bout dihentet get touell digorded spered ar vodadeg : ar raktresse a oa bet kinniget get ar c'holektif Brezhoneg er Skol-Veur e 2017 goude bout bet graet un sontadeg get oc'hpenn mil studier. Un enebiezh sklaer, krenn hag unvan e oa respont presidentelezh ar skol-veur. Heñval eo respont ar c'homision, estroc'h an dilennidi studierion : nac'het eo bet a-unvouezh, àr-undro, goulenn holl studierion ar skol-veur ha bezañs ar brezhoneg er skol-veur.
Kemer a raomp merk n'o deus ket c'hoant enskriviñ ar brezhoneg er vuhez foran. Kemer a reomp merk e nac'h melestradurezh Skol-Veur Roazhon 2 laoskel ar gwir d'ar studierion choaj o lec'h studiiñ ha plas ar yezh er lec'h-se.
Kemer a reomp merk ag ar pezh a sell doc'h plas hor yezh pe doc'h harzoù melestradurel hor bro, ha ne c'hell ket entreal en ur stern demokratikel, èl ar pezh on eus merzet un nebeud mizioù a zo get ervennadeg ar 100.000.

Enebiezh sklaer ha krenn ar bresidantelezh da enskrivadur hor yezh er vuhez studier e 2017 a zo kadarnaet get respont ar c'homision ar blez-mañ. Keuz hon eus e vez atav roet deomp respontoù toull get servijoù ar skol-veur d'hor c'houlennoù reizhwiriek : e 2017 e vez lâret deomp e ra diaez ar panelloù divyezhek da enkadennoù epilepsiezh, e 2019 e respont deomp ar c'homision e vez an afer-se hini prezidant ar skol-veur, hag int é ober ur studiadenn. Plijet e vehemp ma vehe diskouezet deomp get ar c'homision testenn ar skol-veur é lâret ne sell istoer ar panelloù divyezhek nemet doc'h ar brezidantelezh.
Merzout a raomp da c'houde eo ur cheñjamant panelloù divyezhek e galleg/brezhoneg get panelloù unyezhek e galleg studiadenn nemeti ar bresidantelezh àr an arhentiñ. Erfin, aveit ar pezh a sell doc'h an arguzenn é lâret e ro ar panelloù divyezhek enkadennoù epilepsiezh, pediñ a raomp ar brezidantelezh da vonet e darempred get skolioù-meur hag o deus dija un arhentiñ divyezhek pe deiryezhek en Europa (skolioù-meur Pau ha Bayonna da skouer).
Ma teu an enkadennoù epilepsiezh get ar yezh vrezhonek ha pas get an divyezhegezh e pedomp ar brezidantelezh da vonet e darempred get Ti-kêr Roazhon, Kuzul Rannvroel Breizh pe c'hoazh Ofis Publik ar Brezhoneg a ouiay dinec'hiñ ar velestradurezh e-keñver an dra-se.

Siwazh, nac'hadenn ar velestradurezh da geñver hor raktres a lak ar yezh vrezhonek da vonet àr-gil e skol-veur Roazhon 2 : ne vez ket erlec'hiet ar gelennerion a ya àr o leve, izelet e vez an euriadoù kentel, lamedigezh ar c'hentelioù gallaoueg, savedigezh ar c'hentelioù iwerzhoneg a-drugarez da gelennerion ar gevrenn geltiek hag erlec'hidigezh ar panelloù divyezhek dre panelloù unyezhek.

Dirak an diouer a diaweladoù ur velestradurezh n'eo ket a live get dalc'hoù dazont hor yezh hag he fobl, ni, studierion, hon eus c'hoant enskriviñ hor skol-veur en XXIvet kantved. Setu perak e c'halvomp an holl studierion da nac'hiñ votadeg enep-demokratel an FSDIE hag e c'halvomp hon holl mignoned, studierion, estrañjourion, dilennidi, da siniñ an ervennadeg hon eus savet ha da gemer ur skeudenn get ar panell " Me 'fell din kaout ur panellerezh divyezhek em skol-veur, ha c'hwi ?".

Etre daouarn ar yaouankiz emañ dazont ar yezh !

Reizhoù Mezegel

E Breizh eo staliet an embregerezh Askorn-Medical abaoe 2006. Testeniekaet ISO 13485 eo ha diorroet zo ganti imboudoù hag ostilhoù evit ar surjianerezh ortopedek.
Evit mont pelloc'h e klasker **un ijinour/ez yaouank gant skiant-prenet war ur post-labour kentañ**, arbennikaet war ar mekanik, ha gouiziek war ar modoù da fardañ produioù. Natur ar produioù diorroet a c'houl ijin, kuriusted ha labourat en un endro reoliek hag a galite.

A-bouez eo mestroniañ galleg ha saozneg kenkoulz dre skrid, dre gomz ha kompren (60% eus al labour a vez graet e saozneg).
Yezhoù all a vo priziet ivez.
Evit ar post-labour eo ret bezañ dedennet gant mont-en-dro un embregerezh pourvezerien, labouradegoù... ha mont e darempred gant an dud-e-karg eus tachennoù obererezh disheñvel : reoliadur, kalite, aveerezh, gwerzh, merañ...
Staliet eo ar post-labour e Saozon-Sevigneg e-kichen Roazhon, ha da vezañ pourvezet diouzhtu eo.

Ur gevrat didermen gant ur prantad esae a vo kinniget. Ma soñj deoc'h kinnig hoc'h anv, mar plij, kasit ho CV hag ho lizher emginnig an abretañ ar gwellañ d'ar chomlec'h-mañ :
candidature@askorn.bzh

GANT AR GIVRI

"Mont da heul ar givri-blevek a rimp bemdez, betek ar c'hoad hag ar rinier lec'h ma savimp c'hoarioù a-bep seurt gant an dour ha traoù an natur. E kerzh ar sizhun e vo implijet gloan al loened evit sevel oberennoù arzel gantañ !

Da noz en em gavimp tro-dro d'an tantad da selaou istorioù ha kanañ kanaouennoù ar vro en ur sellet ouzh ar stered (un tamm chamalow rostet ganimp evel-just !), a-raok mont d'e glud en teltennoù."

Eus an 21 d'ar 27 a viz Gouere
Bugale 6-9 vloaz. 280€
16 plas – Dindan teltenn
Ti ar Vro Treger-Gouelou
02 96 49 80 55
dudi@tiarvro22.com

DEVEZH DESKIÑ KEMBRAEG

E Sant-Brieg d'ar **sadorn 13/04** eus 10e beure betek 4e30 g. m. Gant Ffion hag Aneirin, kembraegerien a vihan hag a oar brezhoneg. 2 pe 3 live diouzh an niver a dud. Goulennet e vo 20 € digant pep stajiad (evit ar fredoù ha digoll an div pe deir c'helennerez).
Kreizenn Sevenadurel Vreizhek Abherve (15 straed François Menez).
Ma karfec'h kenweturiñ, deuit e darempred ganimp :
briegarmenn@hotmail.com
06 86 71 78 91
pe *benead.allann@club-internet.fr*
02 56 44 60 24

STAJOÙ C'HOARIVA

6-12 vloaz : E Plougerne **eus an 8 betek an 11 a viz Ebrel**
BZHG : 10e30/12e
GLLG : 1e30/3e
02 98 04 50 06
arvrobagan@orange.fr

11-15 vloaz : E Lesneven **eus ar 15 betek an 18 a viz Ebrel**.
BZHG : 10e/12e gant Goulc'han Kervella
07 60 86 38 66
tiarvroleon@gmail.com

Evit an holl : Abardevez e brezhoneg, **d'ar sul 14 a viz Ebrel** e Sant-Pabu. Adalek 15e. Aozet gant Douar ha Mor 8 € (5 € evit ar re un distaol ganto hag evit netra dindan 16 vloaz. Titouroù : Patrick Drouet 06.61.51.78.80 / 02.98.48.04.65

ANAVEZOUT AL LOUZOÙ

"Deuit ganeomp da zizoloiñ al louzoù-gouez a vez kavet alies war ar maez ha deskiñ penaons implij anezho er buhez pemdeziek"
Baleadenn natur aozet gant Kreizenn Ti ar C'hoadoù : "Louzoù mat da zebriñ" **d'ar sadorn 13 a viz Ebrel**. Emgav e Loguivi-Plougras da 3 eur.

Titouroù hag enskrivadurioù: Ti ar C'hoadoù 02 96 21 60 20
centre-foret-bocage@orange.fr

Gant *Drig*

Ya !, Sizhunieg
Journal hebdomadaire N° 721
du Vendredi 5 avril 2019
1,5 € an niverenn / le n°
66 € ar bloaz / l'année
N° CPPAP : 0622 C 86790
embannet gant / édité par :
Keit Vimp Bev, 29520 LAZ
02 98 26 87 12
Rener embann / Dir. publication :
Y-F. Jacq, yf.kvb@orange.fr
Kenurzhier / Coordinateur :
Y-F. Jacq, yf.kvb@orange.fr
Maketenniñ / Mise en page :
Gireg Mouton gireg.kvb@orange.fr
Koumanantoù / Abonnements :
M. Gallais, keit-vimp-bev@wanadoo.fr
Moulet gant / Impression :
Le Télégramme, 7 voie d'Accès au Port, BP 67 243 – 29 672 MONTROULEZ/MORLAIX Cedex
Ar pennadoù sinet ne engouestlont nemet kiriegezh ar re o deus o skrivet.

TREMEN DRE SANT-BRIEG

Kement den en deus bet da dremen dre Sant-Brieg, war an RN 12, etre Brest ha Roazhon, zo aet e-biou dre ar pontoù a zo etre kêr hag ar mor. Ken diaes eo an tremen ma zo bet soñjet gant an departamant boulc'hañ un hent all, izeloc'h er Su.

Loc'het e oa mat an traoù, betek Yffiniac, d'an nebeutañ. Ha goude, dre ma tostaer eus prefeti Aodoù an Arvor, e krog an diaesterioù.
"Mod pe vod e tremener dre Ploufragan. Raktreset eo bet e tremenfe an hent nepell eus zoopol Ploufragan, eus an aerborzh kozh..." eme Herve Lemoine, eus karter Sant Herve. Digompez eo ar vro, tro-dro da Bloufragan. Ha brav eo traonienn ar Gouet. Kalz a dud a ya di da bourmen, war-droad, war varc'h-houarn, o c'haloupat. 3 c'hilometr hed a raio an hent e Su Sant-Brieg, ur c'hoashent-tro a bep tu.
Met netra etre. Kouskoude pa oa bet kroget da soñjal er raktres-se, e 2004, e oa bet komprenet e troc'hfe an hent ar rouedad stank a wenodennoù, hag ijinet ribouloù. Gant an amzer zo bet skarzhet ar mennozh.

Sevel klemm

Fromet eo bet karterioù Sant Herve ha La ville au Beau gant seurt emzalc'h o lakaat kemm e endro tostañ un 2000 den bennak. Div gevredigezh marc'h-houarnerien (*Vélo Utile* ha *Ploufragan VTT*) zo deuet d'o heul. Emvodoù a zo bet graet gant komite karter Sant Herve ha bodet betek 230-240 den. Ur sinadeg o deus lakaet e plas enlienn ha dastumet un 300 sinadur bennak evit poent, hep kontañ an 250 sinadur war baper.

Goulenn a reont e vefe aozet ribouloù – etre 3 ha 5 – dindan an hent-se. Savet o deus ur strollad *Cheminements doux et nouvelle rocade* met evit poent n'o deus respont ebet a-berzh ar C'huzul Depatamant "daoust m'eo aet hor prezidant Maurice Marche d'un emvod ganto war ar poent-se." a zispleg Herve Lemoine.

SKAÑV EO AR SKEUDENN

Pa glaske mignoned Laure-Anna Galeandro-Diamant un anv d'o c'hevredigezh e felle dezho kaout un anv sklaer, aes da skeudennaouiñ, gouest da ziskleriañ ar pezh a felle dezho ober. Dibabet o deus *Bulles solidaires*.

"*Bulles*" a zegas soñj eus ar c'hempenn, gwalc'hiñ ar c'horf. Ha "*solidaires*" evit skoazellañ. D'an 9/9/2017 eo bet diskleriet ar gevredigezh a labour kentoc'h e bro Roazhon daoust dezhi kaout izili un tamm e pep lec'h, Naoned, Kemper, Konk-Kerne, An Oriant, Gwened... Gant an amzer o deus komprenet o doa ar c'hevredigezhioù bras evel ar Groaz Ruz budjedoù bras "Met gouestlet e vez ar braz outañ d'ar boued, d'an dilhad, d'al lojeiz. Ha ne chom tost netra evit produioù a dalvezo da aezamantoù ar c'horf. Koulskoude eo a-bouez bras rak c'hoari a ra war ar yec'hed, war ar skeudenn en deus an den outañ e-unan." eme Laure-Anna Galeandro-Diamant.

Dastum

Gant sikour an 50 ezel a zo e bro Roazhon o deus kroget gant dastum ar produioù a vez berniet e ti an dud, traoù ha na servijont ket alies. Buan-tre o deus komprenet e oa dedennus fardañ boestoù 90x35 da fiziout er stalioù.
Hag evel-se e kaver ur 100 bennak anezho e stalioù gwerzhañ, er stalioù Biocoop, Harmonie Mutuelle, en embregerezhioù, er skolioù. "Eno ne laoskomp ar boestoù nemet un nebeud mizioù, amzer d'ar vugale, bihan pe vras, da sellet petra a c'hellont degas deus ar gêr, amzer deomp kas da benn ur prantad kelaouiñ e skol pe skol." eme c'hoazh Laure-Anna Galeandro-Diamant. Se a 'z a d'ober ar braz eus o fourvezioù.
Mont a reont ivez er stalioù arbennikaet evit an tiez-apotiker. Aozañ a reont ivez devezhioù dastum er gourmarc'hadoù, zoken ma anzavont n'eo ket ken aes da lakaat e plas.

Reiñ

Meur a zoare o deus ivez goude evit reiñ ar produioù d'an dud o dije ezhomm. Troiadoù a reont e Roazhon, war an deiz pe diouzh noz, ur wech ar sizhun, evit klask aesaat ar vuhez d'ar re a zo dilojeiz, war ar straed. Ur wech ar miz e aozont un dasparzh bras war plasenn Hoche. N'o deus ket a savadurioù dezho o-unan. Setu e c'hortozont bezañ galvet gant kevredigezhioù. D'ar poent-se e c'hellont aozañ devezhioù a-ratozh evel m'o deus graet e Kreizenn Herberc'hañ Gwitreg tri miz zo, o kejañ evel-se gant 100-150 den. Nevesoc'h zo, d'an 11/3, o deus graet heñvel e ti ar SEA 35. Lakaet o doa 3 ferukennerez da zont, 3 kempennerez-korf, un dorloerez. Dont a rae an holl dud-se a youl vat evit ober war-dro un 30 den bennak. Nepell e oa izili Bulles Solidaires o reiñ produioù yec'hed d'an hini a fell dezhañ kaout, soavon, soavon-blev met ivez dienn fardañ, c'hwezh vat, servietennoù evit ar merc'hed... "A-bouez eo d'an dud, paotred ha merc'hed, en em santout mat en o c'hroc'hen. An dilabour, an diaesterioù a dag ivez an dud en o empenn, en o c'horf. A-bouez eo ar skeudenn hon eus ouzhomp". a gloz Laure-Anna Galeandro-Diamant.

Bleunioù gant Joseph Tanguy

TROELL-GARZ
TROELL-AR-C'HLEUZIOÙ

- **Anv gallek :** Liseron des haies
- **Anv latin** : *Calystegia sepium / Convolvulus sepium*
- **Uhelder** : betek 5 m hed
- **Bleunioù :** Gwenn int, stumm kleierigoù dezho, o stouiñ, dic'hwez, digenvez e kazell an delioù, adalek miz Even betek miz Gwengolo. En em serriñ a reont e-pad an noz ha pa vez goloet an oabl. Heol al loar a zo a-walc'h evito da chom digor. Nektar ha pollen a zedenn ar gwenan, ar c'helien, ar sardoned ha balafenned ' zo evel sfiñsed an troell-garz o tont eus Afrika bep nevez-amzer (o biskoul a zebr an delioù).
- **Perzhioù** : Al lec'hiou gleb, fresk, druz eo e reont o mad diouto : bord ar richerioù, bord an aberioù, bord ar pezhioù-dour, frankizennoù gleb ar c'hoadoù, ar raosklegi hag ivez an endroioù peuzc'hleb met fresk evel ar girzhier, ar c'hleuzioù hag an tachennoù gounezet. A-grap pwe a-stlej e c'hellont en em ziorren. Plant o c'horz troellek int o korvigellañ e tu-kontrol eus bizied an horolaj. Pebeilet eo an delioù, birheñvel, begek, o zroadoù hir. Gwenn, hir ha moan eo ar gwrizioù, rannet-kenañ. Aloubus int ha diaes en em zizober outo, pep tamm a c'hell en em wriziennañ eus e zu. Etre 2 ha 4 hadenn du ha lounezh-heñvel e kaver er frouezh.
- **Implij** : Spurjus eo ar gwrizioù kement hag an delioù hag ar bleunioù a reer ganto ivez evit skarzhañ ar vestl. Un tarchelad a zelioù a zo mat a-enep d'ar bloñsadennoù.

ANJELA BROUSTAL

Kanañ, kelenn ha treuzkas... Kontañ a ra Anjela Broustal penaos e wel bed ar sonerezh hengounel hag an deskadurezh. Ur sell pozitivel ma zo !

Anjela, penaos e tremen an traoù e Banaleg e-lec'h m'emaoc'h skolaerez ?
Tremen a ra mat-tre. Plijus eo aergelc'h ar skol ha spered an dud er vro. Skolaerez ar re vihanañ on-me hag an dra-se a blij kalz din.
Brav eo gwelet anezho o kreskiñ war ar bloavezh, o tont da vezañ emrenoc'h hag o tarempredin muioc'h-mui an eil re gant ar re all. Deskiñ brezhoneg eo ar pal met ivez deskiñ bevañ asambles. Dav eo deskiñ an doujañs ouzh ar re all, ouzh ar plant hag ouzh al loened, ouzh an traoù a servij d'an holl.
Er mod-se e teu ar vugale da gaout plijadur c'hoari hag ober asambles, da gompren loc'h an hini a zeu a-benn ober un dra nevez ha da c'hourc'hemenniñ anezhañ.i, da sikour ar re o deus ezhomm. Evel-just ne dremen ket atav an traoù ken brav met sachañ a reer war-zu un doare Utopia bemdez hag ingal e tastumer frouezh al labour-se.

Penaos oc'h deuet da emellout e Kan ar Bobl ?
Lakaet em eus da strolladoù skolidi kemer perzh e Kan ar Bobl evel skolaerez ha kemeret em boa perzh ivez, ur wech gant Tangi Boulic ouzh ar gitar ha ma-unan ur wech all. Juri e oan bet ur wech all c'hoazh.
Ur raktres nevez a blij kalz din a zo ar bloaz-mañ. Kinniget e oa d'an holl glasoù deskiñ kanañ b'an dañs ar memes round 3 faz : savet e oa ur filmig a ziskouez Michel Colleu o kanañ 'ba'n dañs gant Fanny Chauffin. E Kan ar Bobl pep korn-bro hag e Pondi d'ar 6 a viz Ebrel e vo kanet ha dañset gant an holl asambles.
Seurt raktres a laka an traoù da vont war-raok : bodañ an dud da ganañ ha da zañsal asambles. Kas a ra ar genstriverien en tu all d'an enebiezh a c'hell sevel etrezo evit kaout plijadur dorn-ha-dorn, skoaz-ouzh-skoaz.
E bro Kemperle e vanke tud evit aozañ un tolpad Kan ar bobl. Gi Peñseg ha me hon eus lakaet hon anv ha dibabet devezh ar fest-noz Kan-Kan aozet gant Kanerien Sant Turian ha Pas Par Haz'art. Ur fest-noz kanet deus ar c'hentañ eo hag e tegouezh brav gant spered ar C'han ar bobl : doujañs ouzh ar c'han, ouzh ar ganerien, diardoù, brav.

A-bouez eo seurt gouel, deuet da vezañ unan hengounel abaoe an amzer ?
Hengounel n'ouzon ket met un darvoud a-bouez evit sevenadur ar vro eo. Reiñ a ra tro d'ar gonterien, d'ar ganerien ha d'ar sonerien, kozh ha yaouank, barrek pe varrekoc'h da bignat war ul leurenn. Gant ar juri e vezont selaouet aketus ha roet alioù fur da wellaat.
Ar prientiñ ivez a zo a-bouez. Pa lakaer da bal tremen war ul leurenn Kan ar bobl eo dav labourat sirius war ar pezh a vo kinniget. Ober hag adober evit ober gwelloc'h, kinnig un dra bersonel ha peurlipet. Giz-se eo bev ha yac'h ar sevenadur.
D'ar selaouerien ivez eo a-bouez. Ez-wir n'eo ket ken aes a se hiriv an deiz klevout kontadennoù pe kan a boz. Aze e klever traoù kozh pe nevez, traoù hengounel pe souezhus a-wechoù, brav pe vravoc'h. Laouen eo atav an dud ha niverus e vezont alies.

Evit ar wech oc'h bet dedennet gant ar c'han ?
A-viskoazh on bet laouen o kanañ. Soñj am eus kanañ betek re pa oan bihan er gêr, deus ar mintin betek mont da gousket.
Deskiñ pozioù am eus graet dibaoe ma ouzon lenn. Dedennet e vezen gant ar ganerien er festoù-noz, e puboù Sligo gant ma zad-paeron, e sonadegoù tavarnioù Speied gant ma zud... Kanañ e brezhoneg em boa desket gant Jean-Claude Talec. Ha pa 'm boa desket brezhoneg propik gant Stumdi e oa bet kalz aesoc'h din deskiñ pozioù nevez. Pa 'm boa kavet ur gomer e oamp bet o kanañ gavotennoù e festoù-noz.
Pouezus eo kanañ. Vad a ra d'ar c'horf ha d'ar spered. Ul liamm etre an holl war an tamm douar patatez-mañ eo. Pa gan unan en ur pub leun-chouk e Bro-Iwerzhon e tav an holl. Treuzkas a ra fromoù, digeriñ a ra ur prenestr war ene ar c'haner hag e ro da selaou un ton kompozet ha dibabet evit e vraventez. N'haller ket livañ gevier o kanañ, c'hoari ur roll ne lavaran ket. Dreist pep tra eo ar c'han.

Muioc'h-mui a verc'hed a vez brudet dre ar c'han e brezhoneg, koulskoude e chom alies ar brezhoneg istor ar baotred. Penaos e tisplegit se ?
Mard int brudet eo peogwir e plij d'an dud ar pezh a reont. Din-me ne vern, paotr pe blac'h, ret eo e vefe gwirion ar c'han evit plijout din.
Met n'on ket a-du ganeoc'h. Evidon n'eo ket ar brezhoneg istor ar baotred. Istor an dud oc'h ober ganti eo ar yezh.
Istorioù paotred a vez kontet alies e kanaouennoù brudet met kompozet e oant gant paotred. Anat eo, istorioù konskried pe kloareged n'int ket diwar ar merc'hed da gentañ penn.
Met kalz kanaouennoù n'int ket diwar ar baotred. Kaoz a vez ivez deus an natur, an amzer o tremen, deus ar vuhez, ar marv pe deus tudennoù istorel. Kanaouennoù all a zo diwar ar merc'hed, hag a bep seurt e kaver. Dibaboù zo d'ober gant pep hini. Kanañ a ran traoù a blij din, *Ar paotr yaouank kozh* met ivez *Ar merc'hed zo war ar maez*. An div destenn a zo diamzeriet. An hini gentañ a glemm kement diwar ar merc'hed ma kavan anezhi farsus ; eben a oa bet kompozet en enor dezho ha fromus eo din. Testennoù kompozet nevez zo gant paotred pe merc'hed a gaver ivez. Ha kompoziñ a c'heller atav evel-just.
War leurennoù fest-noz e weler ur skeudenn deus hor c'hevredigezh. A-viskoazh ez eus bet kanerezed met e-pad ur mare e veze lakaet muioc'h ar baotred war-wel. Hiriv eo niverusoc'h ar c'hanerezed war al leurennoù met ral eo ar sonerezed c'hoazh.
Un afer krediñ ober eo e penn-kentañ, a gav din. Tamm-ha-tamm e vo kement a baotred hag a verc'hed o kanañ pe o seniñ, deus an doare ma tesavomp hor bugale. Mont a ra pep tra war-raok, goustadik. Met bed ar festoù-noz zo unan digor-spered dre vras hag an dra-se a sikour atav.

> **“ Tamm-ha-tamm e vo kement a baotred hag a verc'hed o kanañ pe o seniñ, deus an doare ma tesavomp hor bugale. ”**

Petra eo ho raktresoù, personel, evel skolaerez, evel kanerez ?
Raktresoù a zo, sur ! Ober d'am merc'h bezañ eürus, rakwelout he ezhommoù ha sikour anezhi kreskiñ ar gwellañ ma c'hellan. Deskiñ dezhi penaos e c'hell ober tout ar pezh a ra ar baotred gant ma touj ouzh ar re all. Desevel anezhi e brezhoneg ar muiañ posupl daoust m'emañ ar galleg e pep lec'h tro-dro deomp.
Evel skolaerez en ur skol Diwan ez eus atav traoù war ar stern ivez. Kenlabourat gant an holl, skolaerien, implijidi ha kerent, evit derc'hel gant an aergelc'h plijus ha doujus, broudañ ar brezhoneg tro-dro d'ar skol a-drugarez da rimadelloù, kanaouennoù. Reiñ d'ar vugale ar blijadur da lenn, da grouiñ ha d'ober e brezhoneg en o buhez pemdez.
Kanañ un tamm bemdez am eus evel raktres buhez ivez rak lakaat a ra ac'hanon da vezañ eürusoc'h. Aliañ a rafen kement hini d'ober kement-all. Kenderc'hel a rin da ganañ da selaou pe da zañsal gant ma c'hompered Gwennan, Tangi ha Sklaerenn ivez, ur wech dre vare.
Met n'eo ket tout kanañ war ul leurenn, treuzkas zo pouezus ivez. Treuzkas ar pezh a oa, a zo hag a vo roet din am eus c'hoant ober : pozioù, tonioù, ar blijadur da ganañ e-unan, b'an dañs pe ouzh taol, ar blijadur da selaou ar ganerien all, da zañsal ganto. Evit-se ez eus deus stalioù kan bep Meurzh e Banaleg.
Da 5eur e reomp da vugale brezhonegerien skolioù ar bourk kanañ b'an dañs : ar "Skolig kan ha diskan" an hini eo, buhezet ganin ha kenseurtezed skol Diwan ha klasoù divyezhek. Da 5eur hanter e teu an dud deuet da ganañ asambles ganin ha gant Gi Peñseg. Kanaouennoù ar vro ha re ar raktres Kant a Gan a vez desket ganeomp.

Peseurt lec'h ho pije c'hoant reiñ da anavezout d'ar re all ?
E koad Kudel e Speied zo ul linenn kriboù krag gris treuzet gant linennoù kwartz gwenn splann.
Pa heulier an hentig a dremen e-touesk drein al lann war lein ar c'hriboù en em gaver war ur lec'h plat, heñvel ouzh ur pondalez a sko war ar c'hoad. Diwar lein ar vein-se e weler lein ar gwez, dourioù du, geotennoù sec'h ar wern hag ar vro tro war dro : Gourin, ar C'hastell-Nevez, Sant Wazeg... betek Sant Mikael. Brav eo ken-ha-ken pa sav an heol pe pa za da guzh.
Tost d'am c'halon eo al lec'h-mañ rak anavezout a ran ar vein hag an drein-se dibaoe ma oan plac'hig oc'h heuliañ ma zad er c'hoadoù.

Peseurt bro 'pije c'hoant gweladenniñ ?
Bro Pourlet a blijfe din anavezout gwelloc'h. Tremenet e oan dre eno met ne oan ket chomet a-walc'h da bourmen.
Un tamm pelloc'h emañ Sardinia met me garfe mont war an enezenn-se ivez. Brav 'vefe mont da vare ar c'hampionad Stumpa, o gouren dezho.

Pehini eo al liv a blij deoc'h ar muiañ ha perak ?
An holl livioù a blij din met fromet e vezañ gant mouk an oabl a-raok an arnev.

Da beseurt goulenn 'ho pije c'hoant da respont "Ya!" ?
Ha kanet e vo c'hoazh gavotenn ar menez da vare ma tispak ar bleuñv spern gwenn a-benn 80 vloaz?